

KLOKA LISTAN

– för patienter och allmänhet

2010

Rekommenderade läkemedel
vid vanliga sjukdomar

LÄKEMEDELSSAKKUNNIGA
Stockholms läns landsting

Öka din kunskap om läkemedel med Kloka Listan

Varje år ges en ny Kloka Listan ut med rekommenderade läkemedel vid vanliga sjukdomar. Kloka Listan innehåller läkemedel som är noggrant utvalda. De är effektiva, säkra och prisvärda. Rekommendationerna i Kloka Listan är grundade på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Läkemedelssakkunniga gör urvalet

Läkemedelssakkunniga (Läksak) består av erfarna och kunniga sjukhusläkare, primärvårdsläkare, kliniska farmakologer och apotekare i Stockholm. Läksak är läkarnas rådgivare i läkemedelsfrågor.

Läksaks tjugotre expertgrupper arbetar fram förslag till rekommendationer för Kloka Listan. Expertgrupperna föreslår rekommendationer för Kloka Listan som är grundade på vetenskaplig dokumentation avseende effekt och säkerhet, beprövad erfarenhet och kostnadseffektivitet. Även könsaspekter beaktas. I de fall där miljöinformation finns tillgänglig vägs den in i rekommendationen (se avsnittet Miljöeffekter av läkemedel sid 63).

Rekommendationerna beslutas av Läksak och omprövas kontinuerligt. Att ta fram rekommendationerna i Kloka Listan om bästa läkemedelsval för behandling av vanliga sjukdomar är en viktig del av Läksaks arbete.

1

Läkemedelsgenombgång – gå igenom dina läkemedel med din läkare

Tala alltid om för din läkare hur du mår av dina läkemedel, hur du tar dem och vad du tycker om din läkemedelsbehandling. Tala även om varför du kanske inte tar dina läkemedel. Du kan besöka olika läkare som gör samma medicinska bedömning och därför skriver ut samma läkemedel men med olika handelsnamn. Därför är det bra om du har en egen lista över alla receptbelagda, receptfria och naturläkemedel som du använder.

Läkemedelslista – gör din egen

Du kan använda Kloka Listan som din egen läkemedelslista. Längst bak i Kloka Listan kan du själv skriva upp namnen på dina läkemedel (se sid 86). Vid ditt läkarbesök är det viktigt att du visar din läkare din läkemedelslista eller dina läkemedelsförpackningar och samråder om din fortsatta läkemedelsbehandling.

Följ anvisningarna från din läkare

Att veta varför och hur du ska ta dina läkemedel är viktigt för att läkemedelsbehandlingen ska ge bästa möjliga effekt. Följ alltid anvisningarna du har fått av din läkare. Tar du för liten dos av ditt läkemedel kanske du inte får någon effekt alls. Tar du för hög dos kan du få biverkningar. Även om du känner dig frisk bör du inte avbryta eller ändra medicineringen i förtid. Fråga alltid din läkare hur länge din läkemedelsbehandling ska pågå.

Tala om dina önskemål

Tala om för din läkare eller för ditt apotek om du vill ha dina läkemedel i burk, tryckförpackning eller har några andra önskemål för användningen av dina läkemedel.

Be om en startförpackning

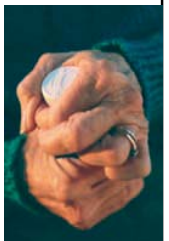
När du börjar med en ny medicin vet du inte om du tål den eller om den ger rätt effekt. Be därför om att få börja med en liten förpackning.

Läkemedelsinteraktion – flera läkemedel samtidigt

Om du samtidigt tar flera receptbelagda och receptfria läkemedel inklusive naturläkemedel, till exempel johannesört, kan de påverka varandra så att effekten ökar eller minskar. Det kallas interaktion. Din läkare har kunskap om hur olika läkemedel kan interagera med varandra. Risken för läkemedelsinteraktion ökar ju fler läkemedel du använder. Därför är det viktigt att du i samråd med din läkare kontinuerligt ser över din läkemedelsbehandling.

Äldre och läkemedel

Många människor, framförallt äldre, använder många läkemedel. Vi vet att kroppen förändras när vi blir äldre. Vi blir inte bara sjukare, vi blir också mer känsliga för olika läkemedel. En viktig orsak till att äldre behöver lägre doser av läkemedel är en med åldern minskad förmåga att utsöndra läkemedel pga minskad njurfunktion. En del läkemedel kan ge ökad förvirring, dagtrötthet och muskelsvaghet och bör undvikas av äldre. På sid 59 kan du läsa mer om vad Läksak skriver om äldre och läkemedel.

Det finns över 7 000 läkemedel i Sverige

I Sverige finns över 7000 läkemedel. En del av dem innehåller samma substans och är likvärdiga. I Kloka Listan har vi tagit

2

3

upp de läkemedel som rekommenderas för behandling av vanliga sjukdomar. Därför finns inte alla läkemedel upptagna i Kloka Listan. Kloka Listan innehåller drygt 200 läkemedel.

Handelsnamn
Generiskt namn
Flera läkemedel innehåller samma aktiva substans men säljs under olika handelsnamn.

Samma läkemedel men olika namn

Alla läkemedel har tre olika sorters namn: handelsnamn, generiskt namn och kemiskt namn. Handelsnamnet har bestämts av det företag som säljer läkemedlet. Olika företag kan sälja samma läkemedel men under olika handelsnamn. Alvedon, Pamol, Panodil och Reliv är till exempel olika handelsnamn för läkemedel som innehåller samma aktiva substans, paracetamol. Ett läkemedel i Sverige kan i ett annat land ha ett annat handelsnamn. Generiska namnet är namnet på den aktiva substansen i läkemedlet.

Det generiska namnet för ett läkemedel fastställs av Världshälsoorganisationen, WHO, och är samma över hela världen. Paracetamol är det generiska namnet för den aktiva substansen i Alvedon, Pamol, Panodil och Reliv. Då du ska köpa ett febernedsättande och smärtstillande läkemedel är det därför bra om du läser på förpackningen vilken den aktiva substansen är så du inte tar samma läkemedel men med olika handelsnamn. Kemiska namnet beskriver hur läkemedlets molekyl är uppbyggd. Ofta är namnet långt och komplicerat som till exempel N-Acetyl-p-aminofenol som är det kemiska namnet för paracetamol.

4

Naturläkemedel

Naturläkemedel är mediciner där det verksamma ämnet har ett naturligt ursprung. Det kan till exempel handla om växt- eller djurdelar, bakteriekulturer, mineraler eller salter. Kraven på effekt och säkerhet är inte lika stora för naturläkemedel som andra läkemedel. Därför är naturläkemedel receptfria och avsedda för lindriga besvär som inte fordrar behandling av läkare. Tala om för din läkare om du samtidigt intar naturläkemedel och läkemedel som du fått förskrivit av din läkare då naturläkemedel kan påverka läkemedlets effekt.

Apoteken kan byta ut läkemedel

Hösten år 2002 genomfördes i Sverige en läkemedelsreform. En ny lag infördes som innebär att staten subventionerar för det billigaste likvärdiga läkemedlet. Läkemedelsverket har ansvar för vilka läkemedel som är likvärdiga och därmed utbytbara. Därför kan ett läkemedel som din läkare har förskrivit komma att bytas ut på apoteket. Om du inte vill att apoteket byter ut det läkemedel som din läkare har förskrivit får du själv betala mellanskillnaden. I Kloka Listan har vi med en dubbelpil ⇔ markerat vilka läkemedel som apoteken kan komma att föreslå ett byte av.

Elektroniskt recept – e-recept

Istället för att skriva ett pappersrecept skriver din läkare ett e-recept som sedan skickas via en säker elektronisk förbindelse till apoteket. Du kan hämta ut din medicin på alla apotek i Sverige. Om du ska förnya ett recept, men inte behöver träffa din läkare, kontaktar du läkaren per telefon eller via e-post. Läkaren skickar då ett e-recept och du hämtar ut medicinen på valfritt apotek. Du kan spara dina recept elektroniskt på apoteket under hela giltighetstiden. Du går därefter till valfritt apotek när det är dags att hämta ut medicin igen.

5

Högekostnadsskydd för läkemedel – läkemedelssubvention

Högekostnadsskyddet är en statlig läkemedelssubvention som gäller för de flesta läkemedel på recept. Den innebär att du under en tolv månadersperiod betalar högst 1800 kronor för dina läkemedel. Därefter får du frikort. Receptuttagen för alla barn under 18 år i en familj räknas ihop och ingår i ett gemensamt högekostnadsskydd. Recepten måste vara utskrivna i Sverige. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket är den myndighet som beslutar om vilka läkemedel som ska omfattas av högekostnadsskyddet – dvs vilka läkemedel som ska subventioneras av samhället.

Läkemedelsförsäkringen

Om du skadats av ett läkemedel som sålts och lämnats ut i Sverige kan du få ersättning från läkemedelsförsäkringen. Det gäller exempelvis allvarliga biverkningar som man inte kunnat förutse. Skadan ska vara allvarligare än grundsjukdomen. Om det rör sig om en känd biverkan som ger måttliga besvär och leder till en kortare sjukperiod än tre månader lämnas normalt inte någon ersättning ut. Om en biverkan leder till livshotande eller betydande besvär kan ersättning lämnas ut även vid kortare sjukperioder. Mer information finns på www.varguiden.se.

Frågor om läkemedel

Vänd dig till din läkare eller till ditt apotek. Du kan även få information genom hemsidorna:
www.varguiden.se
www.sjukvardsradgivningen.se
www.lakemedelsverket.se
www.giftinformationscentralen.se

6

Vad tycker du om Kloka Listan?

Du är välkommen att kontakta Läksak genom Ingrid Jägre, tel 08-737 32 59, fax 08-737 29 26 eller e-post Ingrid.Jagre@sl.se.

Lars L Gustafsson
Professor
Ordförande
Läkemedelssakkunniga

Rolf Tryselius
Distriktsläkare
Ledamot
Läkemedelssakkunniga
Medicinsk redaktör

7

Så här läser du Kloka Listan

Kloka Listan innehåller läkemedel för olika sjukdomar. En del läkemedel är angivna som första-, andra- eller tredjehandspreparat. De flesta patienter svarar bra på det läkemedel som läkaren först ordinerat. Men eftersom det finns skillnader i människors sätt att reagera på läkemedel kan din läkare behöva välja ett andra eller tredje alternativt läkemedel.

⇨ Symbolen används i Kloka Listan för de läkemedel som apoteken kan komma att byta ut mot likvärdigt generiskt alternativ när de förskrivs på recept.

För att ett läkemedel ska få bytas på apotek ska det finnas upptaget i Läkemedelsverkets lista över utbytbara läkemedel; www.lakemedelsverket.se. Utbytbarhet gäller endast läkemedel inom läkemedelsförmånen; www.tlv.se.

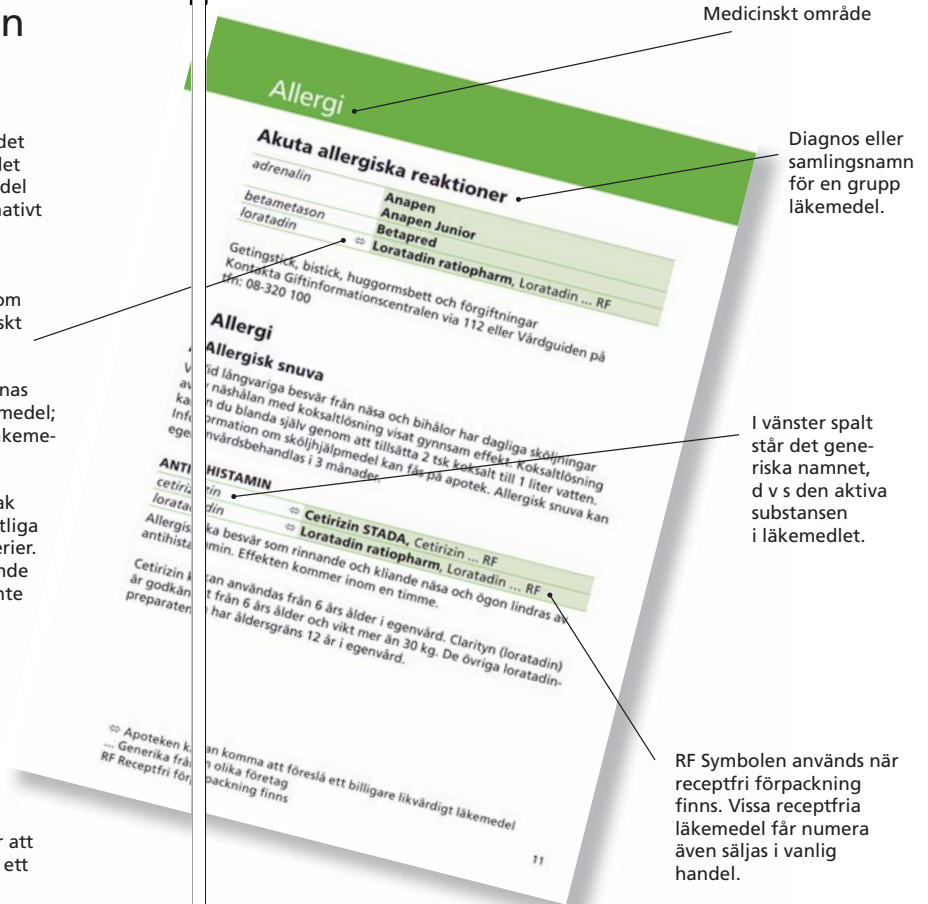
För generiskt utbytbara preparat rekommenderar Läksak principiellt enbart substansen. I Kloka Listan anges samtliga förekommande preparatnamn enligt ovanstående kriterier. Det betyder att en del preparat inte har angivits beroende på att de inte ingår i läkemedelsförmånen och därför inte får bytas ut på apotek.

När uppräknningen av preparatnamn avslutas med "Substansnamn ..." anger "... " att företagsnamn är utelämnat och indikerar att generika finns från ett eller flera olika företag.

Det preparat som rekommenderas till slutenvård anges först och i **fet stil**.

Vissa läkemedel har begränsad subvention. Det betyder att läkemedlet endast ingår i läkemedelsförmånen för t ex ett visst användningsområde eller en viss patientgrupp.

8

9

Allergi

Akuta allergiska reaktioner

adrenalin	Anapen Anapen Junior
betametason	Betapred
loratadin	⇨ Loratadin ratiopharm , Loratadin ... RF

Getingstick, bistick, huggormsbett och förgiftningar
Kontakta Giftinformationscentralen via 112 eller Vårdguiden på
tfn: 08-320 100

Allergi

Allergisk snuva

Vid långvariga besvär från näsa och bihålor har dagliga sköljningar av nashålan med koksaltlösning visat gynnsam effekt. Koksaltlösning kan du blanda själv genom att tillsätta 2 tsk koksalt till 1 liter vatten. Information om sköljhjälpmiddel kan fås på apotek. Allergisk snuva kan egenvårdsbehandlas i 3 månader.

ANTIHISTAMIN

cetirizin	⇨ Cetirizin STADA , Cetirizin ... RF
loratadin	⇨ Loratadin ratiopharm , Loratadin ... RF

Allergiska besvär som rinnande och kliande näsa och ögon lindras av antihistamin. Effekten kommer inom en timme.

Cetirizin kan användas från 6 års ålder i egenvård. Clarityn (loratadin) är godkänt från 6 års ålder och vikt mer än 30 kg. De övriga loratadinpreparaten, d v s inte Clarityn, har åldersgräns 12 år i egenvård.

forts

⇨ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag
RF Receptfri förpackning finns

11

●● forts Allergisk snuva

KORTISONPREPARAT SOM NÄSSPRAY

mometason	Nasonex
-----------	----------------

Rhinocort aqua är ett likvärdigt receptfritt alternativ. Kortisonnässpray har bra effekt på den nästäppa som är vanlig vid allergisk snuva. Full effekt erhålles inom några dagar. Rhinocort aqua kan användas från 6 års ålder i egenvård.

Allergisk konjunktivit (bindhinneinflammation)

I första hand

natriumkromoglikat	⇨ Lecrolyn , Lomudal <i>ögondroppar</i> RF
--------------------	---

I andra hand

emedastin	Emadine ögondroppar
-----------	----------------------------

Astma sid 14

Nässelutslag - urtikaria sid 38

⇨ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel
RF Receptfri förpackning finns

12

Andningsvägar

Kronisk, icke-allergisk snuva

KORTISONPREPARAT SOM NÄSSPRAY

mometason **Nasonex**

Rhinocort aqua är ett likvärdigt receptfritt alternativ.

NÄSSPRAY MOT RINNSNUVA

ipratropium **Atrovent Nasal**

Nästäppa vid infektion

oxymetazolin **Nezeril*** RF

Observera att du inte ska ta mer än rekommenderad dos och använda preparatet i högst 10 dagar. Överanvändning medför nästäppa.

* Ingår inte i läkemedelsförmånen

Allergisk snuva

Allergi sid 11

Polyper i näsan – näspolypos

Vid näspolyper rekommenderas behandling med nässpray som innehåller kortison. Uppföljning hos läkare efter cirka tre månader.

mometason **Nasonex**

Återkommande bihåleinflammationer

Hos patienter med känd inflammatorisk sjukdom i nässlemhinnan och återkommande akuta episoder av bihåleinflammation kan behandling med nässpray som innehåller kortison prövas.

mometason **Nasonex**

RF Receptfri förpackning finns

13

●● Andningsvägar

Falsk krupp – pseudokrupp

betametason **Betapred**

Hosta

Akut påkommen hosta i samband med luftrörskatarr, influensa eller övre luftvägsinfektion är svår att påverka. Torrhosta under några veckor efter en akut infektion i luftvägarna är vanligt. Receptfria hostmediciner kan prövas efter eget önskemål, men det finns inte vetenskapligt underlag för att rekommendera något specifikt preparat. Återkommande långvarig hosta i samband med luftvägsinfektion hos barn kan vara ett symptom på astma. Många barn får oönskade effekter/biverkningar av hostmediciner, varför man bör vara återhållsam med hostmediciner till barn yngre än 6 år.

Tillfällig torrhosta

Nedanstående rekommendation gäller inte barn.

etylmorfin **Cocillana-Etyfin***
+ *cocillanaextrakt*
+ *senegaextrakt*

* Ingår inte i läkemedelsförmånen.

Astma

Målet med astmabehandlingen är symptomfrihet och normal lungfunktion. Kortisonläkemedel för inandning (inhalation) är basbehandling vid kontinuerlig eller återkommande astma. Eftersom astmasjukdomen varierar i svårighetsgrad bör behandlingen anpassas därefter. Såväl ökning som minskning av mediceringen skall ske i samråd med läkare eller astmasjuksköterska.

Steg 1

Tillfälliga besvär t ex vid ansträngning

KORTVERKANDE BETA-2-STIMULERARE

terbutalin **Bricanyl Turbuhaler**
salbutamol **Airomir spray (med spacer)**
salbutamol **Buventol Easyhaler**

14

●● Andningsvägar

Steg 2

Kontinuerliga eller återkommande astmabesvär mer än 2 gånger per vecka

Tilllägg till steg 1

KORTISONPREPARAT FÖR INANDNING (INHALATION)

I första hand

budesonid **Pulmicort Turbuhaler**

budesonid **Pulmicort spray (med spacer)**

I andra hand

flutikason ⇔ **Flutide Diskus, Flixotide Diskus**

Steg 3

Tilllägg vid kvarstående astmabesvär trots behandling enligt steg 1+2

LÅNGVERKANDE BETA-2-STIMULERARE (LABA)

I första hand

formoterol **Oxis Turbuhaler**

I andra hand

salmeterol **Serevent Diskus**

Behandling med enbart långverkande beta-2-stimulerare vid astma ska aldrig förekomma.

KOMBINATIONSLÄKEMEDEL (STEROID OCH LABA)

Behandling av astma bör aldrig inledas med kombinationsläkemedel.

Kombinationsinhalator

I första hand

budesonid + *formoterol* **Symbicort Turbuhaler**

I andra hand

flutikason + *salmeterol* ⇔ **Seretide Diskus, Seretaide Diskus**

forts

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel 15

●● forts Astma

Astma – korttidsbehandling och akutbehandling

KORTISON I TABLETTFORM

betametason **Betapred**
prednisolon **Prednisolon Pfizer**

Kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL)

Rökstopp är den enskilt viktigaste åtgärden eftersom den minskar sjukdomsförloppet hastighet, hostan och slemproduktionen. Läkemedelsbehandlingen syftar till minskad andnöd och minskat antal försämringsperioder.

Symtomgivande KOL

KORTVERKANDE LUFTRÖRSVIDGARE FÖR MEDICINERING VID BEHOV

ipratropium **Atrovent pulver**
salbutamol **Buventol Easyhaler**

LÅNGVERKANDE LUFTRÖRSVIDGARE FÖR REGELBUNDEN BEHANDLING

tiotropium **Spiriva pulver**

och/eller

formoterol **Oxis Turbuhaler**
salmeterol **Serevent Diskus**

Frekventa försämringsperioder och FEV1 mer än 50 % av förväntat värde

KORTISONPREPARAT FÖR INHALATION

budesonid **Pulmicort Turbuhaler**
flutikason ⇔ **Flutide Diskus, Flixotide Diskus**

16

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel

Förebyggande av försämringsperioder vid kronisk bronkit

acetylcystein ⇔ **Acetylcystein Mylan**, Viskoferm, Acetylcystein ... *brustablett*

Korttidsbehandling vid försämringsperioder

KORTISON I TABLETTFORM

betametason **Betapred**
prednisolon **Prednisolon Pfizer**

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

17

- Blanda inte läkemedlet med favoritmaten då det är svårt att maskera en illasmakande medicin.
- Det är aldrig bra att försöka lura barnet till att ta sin medicin.
- Det kan vara svårt att få barn att börja med inhalationsbehandling, läkemedel som inandas. På många mottagningar finns specialutbildade sjuksköterskor som kan förmedla många tips och praktiska råd.

Information om tablettor som måste eller bör sväljas hela, dvs inte får delas eller krossas, finns på www.apoteketfarmaci.se, klicka på Nyheter och fakta - Broschyrer - Läkemedelshantering - Sväljes hela, eller fråga på ditt lokala apotek.

19

Barn och läkemedel

Flertalet läkemedel som används till barn är inte utprovade på barn. Det är vanligt förekommande med förskrivning av läkemedel till barn där uppgifter saknas i PatientFass. Här följer en kort information och några tips angående barn och barns läkemedelsbehandling.

Barn och läkemedelsomsättning

Barn är inte små vuxna. Barn omsätter läkemedel olika snabbt i olika åldrar vilket leder till att dosen och doseringsintervallet kan variera trots att man tagit hänsyn till barnets vikt. Läkemedelsomsättningen hos nyfödda barn och spädbarn upp till ungefär sex månaders ålder är ofta långsammare än hos äldre barn och vuxna. Detta beror på att barnens kroppsorgan inte är fullt utvecklade. Barn mellan ett och tre års ålder omsätter i vissa fall läkemedel snabbare än vuxna vilket kan innebära högre dosering per kg kroppsvikt och dygn, än för andra åldrar.

Barn och biverkningar

Barn kan uppvisa andra typer av läkemedelsbiverkningar än vuxna. Ju yngre barn, desto svårare är det att identifiera biverkningar.

Praktiska råd

Det kan vara svårt att få barn att ta läkemedel. Det är viktigt att man som vårdnadshavare följer de råd och anvisningar som förmedlas av läkare, sjuksköterskor och apotek. Det är bra om barnet självt kan ta del i sin egen medicinering. Men tänk på att det är du som vårdnadshavare som bestämmer.

Många mixturer, framförallt penicilliner, smakar illa. Många föräldrar underskattar barnets förmåga att ta tablettor.

- Prova med tablettor till barn från cirka tre års ålder. Det är bra om barnet redan på mottagningen kan få prova om det går att svälja tablettor.
- Om tablettkrossning är nödvändig följ noga de instruktioner som du fått. Endast tablettor avsedda att delas bör användas när lägre dos krävs. Betydande risk för feldosering finns annars.
- Det är lättare att svälja läkemedel ihop med någon trögflytande vätska med "klumpar" i till exempel fruktyoghurt.

18

Benskörhet – osteoporos

Livsstilsfaktorer är viktiga för att både förebygga och behandla benskörhet:

- Rökstopp
- Väl sammansatt kost och normal kroppsvikt. Lågt BMI (Body Mass Index) är en riskfaktor för fraktur
- Regelbunden fysisk aktivitet
- Undvik överkonsumtion av alkohol
- Försök minska risken för att falla omkull eftersom skelettskador (frakturer) i samband med fall är vanligt vid benskörhet

KALCIUM + D-VITAMIN

Ges endast till patienter med bristande kalciumintag och/eller risk för D-vitaminbrist, till patienter som kortisonbehandlas eller till dem som behandlas med läkemedel mot benskörhet.

I första hand

kalciumkarbonat ⇔ **Calcichew-D3 Spearmint**, Ideos *tuggtablett + D-vitamin*

I andra hand, om sväljtablett önskas

kalciumkarbonat **Kalcipos-D tablett**, dyrare alternativ + D-vitamin

BISFOSFONATER

I kombination med kalcium och D-vitamin till patienter med hög risk för fraktur.

alendronat ⇔ **Alendronat Teva Veckotablett**, Alenat Veckotablett, Fosamax Veckotablett Alendronat ... Veckotablett

Bisfosfonat-tabletter och kalciumtabletter ska tas vid olika tidpunkter under dygnet, annars tar kroppen inte upp bisfosfonat.

För patienter som inte kan använda tablettor med bisfosfonat finns möjlighet att få behandling direkt in i blodet (intravenöst) en gång per år med zoledronat (Aclasta). För män och kvinnor över 80 år, med hög risk för fraktur och där bisfosfonat inte anses lämpligt, kan behandling med kalcium och D-vitamin vara tillräckligt.

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

20

Blodbrist – anemi

Orsaken till blodbrist bör alltid utredas.

VITAMIN B₁₂

cyanokobalamin ⇔ **Behepan**, Betolvex, Betolvidon *tablett* RF

FOLSYRA

folsyra ⇔ **Folacin**

JÄRN

ferrosulfat ⇔ **Duroferon** RF

järnsackaros ⇔ **Venofer**

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel RF Receptfri förpackning finns 21

Endokrinologi inklusive diabetes

Diabetes mellitus

Det är viktigt att du rör på dig. Tag till exempel en snabb 30-minuters promenad dagligen. Det är också viktigt att du äter bra mat och att du inte röker.

För personer med diabetes mellitus är det speciellt angeläget att satsa på en klok livsstil med lämplig mat, daglig fysisk aktivitet och att inte röka. För överviktiga har det stor betydelse att gå ner i vikt.

Mål för HbA_{1c} (långtidsvärde för sockerhalten i blodet)

God blodsockerkontroll är viktig för att minska symtom på för högt och för lågt blodsocker samt för att förhindra utveckling av följsjukdomar. Målvärdet för långtidsblodsocker vid diabetes (HbA_{1c}) är vanligen högst 6,0 %. Målvärdet anpassas för varje patient. Vid nydiagnostiserad diabetes typ 2 och åren därefter kan målet sättas lägre, högst 5,0 %. Hos personer som haft diabetes länge eller har känd hjärt-kärlsjukdom och hos äldre kan för låga blodsockernivåer innebära risker och HbA_{1c} behöver få vara högre hos dessa. Hos de personer, till exempel vissa äldre, där förebyggandet av följsjukdomar inte är det viktigaste med behandlingen, utan att minska symtomen av högt blodsocker, kan också högre värden för HbA_{1c} accepteras.

Behandla delsjukdomarna

Kärlkramp, hjärtinfarkt och annan åderförkalkningssjukdom i hjärtat är vanligt vid diabetes mellitus. För att minska risken för åderförkalkningssjukdom är det viktigt att behandla högt blodtryck. Blodtrycket bör vara lägre än 130/80 mmHg. Blodtryckssänkning med ACE-hämmare är förstahandsval vid diabetes mellitus med äggvita i urinen. Blodfettssänkande behandling är oftast motiverad. **Hjärta-kärl** sid 30.

Tablettbehandling

Metformin minskar dödlighet och sjuklighet i hjärt- och kärlsjukdomar hos **feta** patienter (BMI över 30 kg/m²) med diabetes mellitus typ 2. Metformin rekommenderas även för **överviktiga** med diabetes (BMI 25-30 kg/m²).

22

●●● Endokrinologi inklusive diabetes

Tablettbehandling

I första hand

metformin ⇔ **Metformin Meda**, Metformin ...

I andra hand

glimepirid ⇔ **Glimepirid BMM Pharma**, Amaryl, Glimepirid ...

glipizid ⇔ **Mindiab**

I tredje hand

*glibenklamid** ⇔ **Glibenklamid Recip**

* Begränsad subvention från 2010-03-01, se sid 8

Insulinbehandling

Insulinbehandling krävs för alla patienter med typ 1-diabetes. Vid typ 2-diabetes behövs ofta insulinbehandling för att få acceptabel blodsockerkontroll. Insulindosen ska justeras så att behandlingsmålet nås.

INSULIN

Snabbverkande

insulin lispro ⇔ **Humalog**

insulin aspart ⇔ **NovoRapid**

Medellångverkande med snabbt insättande effekt

insulin lispro ⇔ **Humalog Mix**

insulin aspart ⇔ **NovoMix**

Medellångverkande

insulin humant ⇔ **Insulatard**

Svår hypoglykemi/insulinkoma – vid för lågt blodsocker

glukagon ⇔ **Glucagon Novo Nordisk**

Sköldkörtelhormon

levotyroxin ⇔ **Levaxin**

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag 23

Graviditet, amning och läkemedel

Läkemedelsbehandling under graviditet

Tala alltid om för din behandlande läkare att du är gravid när du ordineras ett läkemedel, eller fråga på apoteken om du planerar att köpa något receptfritt läkemedel. Kontakta alltid din barnmorska eller behandlande läkare om du under graviditeten använt läkemedel. Läkemedel som används under graviditeten kan passera via moderkakan och ge en påverkan på fostret eller på det nyförlösta barnet. Under graviditetens första tredjedel föreligger störst risk för missbildningar, men fostrets nervsystem kan påverkas under hela graviditeten. Läkemedel kan vara en skadefaktor vid uppkomsten av missbildningar. Detta är dock ovanligt.

Läkemedelsbehandling under amning

Läkemedel som intas av mamman under amning kan passera över till bröstmjölken men behöver inte ge effekter på barnet. Tala alltid om för din behandlande läkare att du ammar när du ordineras ett läkemedel.

24

Gynekologi

Preventivmedel

Kombinerade p-piller

En högeffektiv preventivmetod med ett så gott som hundra procentigt skydd mot oönskade graviditeter. Kombinerade p-piller innehåller ett syntetiskt östrogen (etinylostradiol) samt gestagen. Vid nyförskrivning är monofasiskt lågdoserat p-piller med gestagenet levonorgestrel förstahandsval.

Positiva hälsoeffekter

- Minskad risk för äggstocks-, livmoder- och kolorektalcancer
- Minskad smärta vid menstruation
- Minskade blödningar, vilket minskar förekomsten av järnbristanemi
- Regelbundna blödningar
- Minskad förekomst av funktionella ovarialcystor
- Fertiliteten bevaras bättre efter användning av kombinerade p-piller

Negativa hälsoeffekter

- Ökad risk för venös blodpropp.

Östrogenkomponenten står för den ökade blodproppsrisk och gestagenkomponenten modifierar risken. Kombinerade p-piller innehållande levonorgestrel har lägre risk för venös blodpropp än preparat med övriga gestagener. Den årliga risken för venös blodpropp hos friska kvinnor i fertil ålder som inte använder p-piller är 1/10 000. För p-pilleranvändare är motsvarande siffra 2-4/10 000 att jämföra med risk för blodpropp vid graviditet som är 10/10 000.

Gestageninnehållet varierar med olika preparat och står för huvuddelen av de upplevda biverkningarna, såsom bröstsvullnad, humörpåverkan och nedstämdhet. Viktökning kan förekomma.

forts

25

●●● forts Preventivmedel

KOMBINERADE P-PILLER OCH P-RING

I första hand

levonorgestrel ⇔ **Neovletta**, Rigevidon
+ etinylostradiol

I andra hand

etonogestrel **NuvaRing*** vaginalinlägg
+ etinylostradiol

drosipirenon **Yaz****
+ etinylostradiol

* Ingår inte i läkemedelsförmånen men subventioneras av Stockholms läns landsting till kvinnor under 23 år

** Ingår inte i läkemedelsförmånen och subventioneras inte av Stockholms läns landsting till kvinnor under 23 år

Läkemedelsinnehållande p-ringar med östrogen – både använda och oanvända – är särskilt viktiga att inte kassera fel då läkemedelsresterna i dem kan påverka naturen negativt. Ett säkert omhändertagande är därför att lämna in dessa på apotek där de tas om hand på ett sådant sätt att de inte skadar miljön. Läs därför den instruktion som följer med extra noga.

Gestagena metoder

Skyddet mot graviditet varierar mellan olika gestagena metoder. Någon ökad trombosrisk föreligger inte.

LÅGDOSERADE GESTAGENMETODER, MINIPILLER

Hämmar ägglossningen helt hos endast 30-40 % av användarna. Rekommenderas inte som förstahandsmetod. Ingen ökad risk för urkalkning av skelettet föreligger hos användare av lågdoserade gestagenmetoder.

Hormonspiral (livmoderinlägg) ger minskad blödningsmängd, minskad risk för blodbrist och minskad risk för livmodercancer. Användning av hormonspiral ger ofta initialt mycket småblödningar och därefter sparsamma blödningar eller upphörd menstruation.

levonorgestrel **Mirena livmoderinlägg**

26 ⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel

●●● Gynekologi

MELLANDOSERADE GESTAGENMETODER

Ger ett gott skydd mot oönskade graviditeter. Kan även användas av ammande kvinnor, men tidigast sex veckor efter födelsen av ett friskt fullgånget barn. Blödningsoregelbundenheter, humörsvingningar, bröstsvullnad, viktökning och akne är de vanligaste biverkningarna.

desogestrel **Cerazette tablett**
etonogestrel **Implanon implantat**

HÖGDOSERADE GESTAGENMETODER

Högdoserade långverkande gestagener ger ett högeffektivt skydd mot oönskade graviditeter. Kroppens egen östrogenproduktion blir så låg att det finns en risk för urkalkning av skelettet. Upphörd menstruation och oregelbundna blödningar är vanligt.

medroxyprogesteron **Depo-Provera inj**

Akut antikonception – "akut-p-piller"

Levonorgestrel 1,5 mg i engångsdos är en effektiv metod för att förhindra oönskad graviditet efter ett oskyddat samlag. Effektiviteten är 95 % inom 24 timmar, 85 % inom 25-48 timmar och kring 60 % efter 49-72 timmar.

levonorgestrel **Norlevo RF**

Kopparspiral är också en effektiv metod om insättning sker inom 5 dagar efter ett oskyddat samlag.

Riklig menstruation

tranexamsyra ⇔ **Cyklokapron**, Cyklonova, Tranon
levonorgestrel **Mirena livmoderinlägg**

Menstruationssmärta – dysmenorré

naproxen ⇔ **Pronaxen**, Alpoxen, Naproxen ... RF

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag RF Receptfri förpackning finns

27

●●● Gynekologi

Vaginoser – flytningar i slidan

Svampinfektion

I första hand

klotrimazol **Canesten vaginaltablett RF**

I andra hand

flukonazol ⇔ **Fluconazol Krka**, Diflucan, Flukonazol ... kapsel

Bakterieinfektion eller infektion med trichomonas

metronidazol **Flagyl tablett**

Mjölstockning vid amning

oxytocin **Syntocinon nässpray**

Behandlingskrävande klimakteriebesvär

Tre av tio kvinnor i övergångsåldern har så svåra besvär (svettningar, värmevallningar och sömnproblem) att de vill ha behandling. Dessa besvär varar oftast under några år före och efter den sista menstruationen, menopausen. Lägsta effektiva dos ska användas under kortast möjliga tid. Kvinnor med menopaus före 45 års ålder ska alltid erbjudas ersättningsbehandling med östrogen fram till förväntad menopausålder om inga medicinska hinder föreligger.

Kvinnor med värmevallningar och svettningar får god effekt av ett medelstarkt östrogenläkemedel. Risken för bröstcancer vid behandling med medelstarka östrogener ökar med behandlingens längd. Risken är större vid kombinationsbehandling (östrogen + gestagen) jämfört med enbart östrogenbehandling. Behandlingen bör utvärderas och omprövas regelbundet.

Tidigare bröstcancer, porfyri, SLE och tidigare djup blodpropp i benen eller blodpropp i lungan gör att du inte ska behandlas med medelstarka östrogener.

Symtom, såsom urinläckage, slid- och urinrörstorrhet på grund av östrogenbrist efter menopausen, behandlas med god effekt med lokalt östrogen.

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag RF Receptfri förpackning finns

28

GESTAGEN-ÖSTROGENKOMBINATIONER

I första hand fast kombination för bättre följsamhet till ordinationen

Sekventiell behandling

noretisteron + östradiol	Novofem
-----------------------------	----------------

Kontinuerlig behandling

noretisteron + östradiol	⇔ Activelle , Cliovelle
medroxyprogesteron + östradiol	Indivina

I andra hand individuell kombination av östrogen och gestagen

ÖSTROGENER

östradiol	Femanest tablett
östradiol	Estradot plåster

I östrogenplåster finns ett stort överskott av läkemedel. När plåstret är färdigärvant finns därför mycket läkemedel kvar. Använda plåster ska därför inte spolas ner i toaletten eller kastas i sophinken utan lämnas in på apotek där de tas om hand på ett sådant sätt att de inte skadar miljön. Särskilt viktigt är detta för läkemedel innehållande hormoner som östrogen. Läs därför den instruktion som följer med extra noga.

GESTAGENER

medroxyprogesteron	Provera
noretisteron	Primolut-Nor
levonorgestrel	Mirena livmoderinlägg

ÖSTROGENER FÖR LOKAL BEHANDLING

Mot slidtorrhet. Kräver inget gestagentillägg.

östradiol	Vagifem
östriol	Ovesterin kräm, vagitorium RF

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel
RF Receptfri förpackning finns 29

Hjärta och kärl**Förebyggande av hjärt-kärlsjukdom****Livsstilsåtgärder**

Rökstopp, fysisk aktivitet och balanserad kost. **Nikotinberoende** sid 52

Blodtryckssänkande läkemedel

Högt blodtryck sid 30

Blodfettssänkande läkemedel

Simvastatin är ett väldokumenterat läkemedel som minskar risken för sjukdom och för tidig död på grund av för höga blodfetter.

STATIN

simvastatin	⇔ Simvastatin Actavis , Zocord, Simvastatin ...
-------------	--

Högt blodtryck

Om du har högt blodtryck är det viktigt att det behandlas och att du följer upp behandlingen med din läkare. En god blodtrycks kontroll minskar risken för stroke, hjärtsvikt och andra hjärt-kärlsjukdomar.

Det är viktigt att du rör på dig. Tag till exempel en snabb 30-minuters promenad dagligen. Det är också viktigt att du äter bra mat och att du inte röker.

Målet är att blodtrycket ska vara lägre än 140/90 mmHg. Om du har diabetes, njursjukdom eller mycket hög hjärt-kärlrisk (stroke, TIA (tillfällig syrebrist i hjärnan), hjärtinfarkt, hjärtsvikt, perifer artärsjukdom) bör blodtrycket vara lägre än 130/80 mmHg. Du bör regelbundet kontrollera ditt blodtryck.

I första hand**ACE-HÄMMARE**

enalapril	⇔ Enalapril Sandoz , Linatil, Renitec, Enalapril ...
ramipril	⇔ Ramipril Sandoz , Triatec, Ramipril ...

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel
... Generika från olika företag 30

KALCIUMANTAGONIST

amlodipin	⇔ Amlodipin BMM Pharma , Amloratio, Norvasc, Amlodipin ...
-----------	---

TIAZIDER

hydroklortiazid + amilorid	⇔ Normorix mite , Amiloferm mite, Moduretic mite, Sparkal mite
hydroklortiazid	Esidrex
bendroflumetiazid	Salures

KOMBINATIONER AV OVANSTÅENDE PREPARAT

ACE-hämmare och amlodipin är ofta lämpligt att användas tillsammans.

Fast kombinationspreparat

enalapril + hydroklortiazid	⇔ Enalapril Comp Sandoz , Linatil Comp, Renitec Comp, Enalapril Comp ..., Enalapril/Hydrochlorothiazide ...
--------------------------------	--

I andra hand

BETABLOCKERARE

metoprololsuccinat*	⇔ Seloken ZOC , Metoprolol...
---------------------	--------------------------------------

Betablockerare ges som tilläggsbehandling eller vid samtidig kärlkramp, hjärtrytmrubbningar, hjärtsvikt eller migrän. Kombinationer tiazider och betablockerare medför en ökad risk för diabetes.

* Begränsad subvention, se sid 8

För patienter som inte tål ACE-hämmare**ANGIOTENSINRECEPTORBLOCKERARE (ARB)**

kandesartan*	⇔ Atacand , Amias
losartan*	Cozaar

* Begränsad subvention, se sid 8

forts

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel
... Generika från olika företag 31

För bästa blodtryckssänkande effekt är det oftast lämpligt att kombinera med tiazid, varför kombinationspreparat även rekommenderas.

kandesartan* + hydroklortiazid	⇔ Atacand Plus , Blopresid Comp, Ratacand Plus
losartan* + hydroklortiazid	⇔ Cozaar Comp , Losazid Comp
losartan* + hydroklortiazid	⇔ Cozaar Comp Forte , Losazid Comp Forte

* Begränsad subvention, se sid 8

Kranskärslsjukdom**Förebyggande av hjärtinfarkt****STATIN**

simvastatin	⇔ Simvastatin Actavis , Zocord, Simvastatin ...
-------------	--

TROMBOCYTHÄMMARE

acetylsalicylsyra	Trombyl
-------------------	----------------

Kärlkramp – angina pectoris

För att dämpa symtom vid kärlkrampsanfäll

NITROGLYCERIN

glyceryltrinitrat	Nitromex
glyceryltrinitrat	⇔ Glytrin , Nitrolingual spray

För att förebygga kärlkramp

BETABLOCKERARE

bisoprolol	⇔ Bisoprolol Actavis , Emconcor, Bisoprolol ...
metoprololsuccinat	⇔ Seloken ZOC , Metoprolol...

KALCIUMANTAGONISTER

verapamil	Isoptin Retard
amlodipin	⇔ Amlodipin BMM Pharma , Amloratio, Norvasc, Amlodipin ...

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel
... Generika från olika företag 32

NITRATER

<i>isosorbid-5-mononitrat</i>	⇔ Imdur , Isosorbidmononitrat ...
<i>glyceryltrinitrat</i>	Suscard

Behandling efter hjärtinfarkt**ACETYLSALICYLSYRA**

<i>acetylsalicylsyra</i>	Trombyl
--------------------------	----------------

BETABLOCKERARE

<i>metoprololsuccinat</i>	⇔ Seloken ZOC , Metoprolol...
---------------------------	--------------------------------------

STATIN

<i>simvastatin</i>	⇔ Simvastatin Actavis , Zocord, Simvastatin ...
--------------------	--

ACE-HÄMMARE

Vid nedsatt vänsterkammarmfunktion efter hjärtinfarkt, diabetes mellitus och/eller högt blodtryck

<i>ramipril</i>	⇔ Ramipril Sandoz , Triatec, Ramipril ...
-----------------	--

ALDOSTERONANTAGONIST

Vid hjärtsvikt efter hjärtinfarkt eventuellt även behandling med

<i>spironolakton</i>	⇔ Spironolakton Pfizer , Aldactone, Spironolakton ...
----------------------	--

Hjärtsvikt**Lätt hjärtsvikt****ACE-HÄMMARE**

<i>enalapril</i>	⇔ Enalapril Sandoz , Linatil, Renitec, Enalapril
<i>ramipril</i>	⇔ Ramipril Sandoz , Triatec, Ramipril ...

Måttlig hjärtsvikt

ACE-hämmare enligt ovan i kombination med

BETABLOCKERARE

<i>bisoprolol</i>	⇔ Bisoprolol Actavis , Emconcor, Bisoprolol ...
<i>metoprololsuccinat</i>	⇔ Seloken ZOC , Metoprolol...

forts

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag 33

Svår hjärtsvikt

Läkemedel enligt ovan samt

ALDOSTERONANTAGONIST

<i>spironolakton</i>	⇔ Spironolakton Pfizer , Aldactone, Spironolakton ...
----------------------	--

För patienter som inte tål ACE-hämmare

ANGIOTENSINRECEPTORBLOCKERARE (ARB)

<i>kandesartan</i>	⇔ Atacand , Amias
--------------------	--------------------------

Symtomatisk tilläggsbehandling vid hjärtsvikt**DIURETIKA – VÄTSKEDRIVANDE**

<i>furosemid</i>	⇔ Furix , Impugan, Furosemid ...
<i>furosemid</i>	Lasix Retard
<i>hydroklortiazid</i>	Esidrex
<i>bendroflumetiazid</i>	Salures

Vid lågt kaliumvärde**I första hand**

<i>spironolakton</i>	⇔ Spironolakton Pfizer , Aldactone, Spironolakton ...
----------------------	--

I andra hand

<i>amilorid</i>	Amilorid Mylan
<i>kaliumklorid</i>	Kaleorid

Vid förmaksflimmer eller som symtomatisk tilläggsbehandling vid svår hjärtsvikt

Eventuell behandling med

<i>digoxin</i>	Digoxin BioPhausia
----------------	---------------------------

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag 34

Förmaksflimmer, förmaksfladder**Rytmrubbningar i hjärtat**

<i>bisoprolol</i>	⇔ Bisoprolol Actavis , Emconcor, Bisoprolol ...
<i>verapamil</i>	Isoptin Retard
<i>digoxin</i>	Digoxin BioPhausia

Förebyggande av blodpropp

<i>warfarin</i>	Waran
-----------------	--------------

När warfarin inte kan eller inte bör ges

<i>acetylsalicylsyra</i>	Trombyl
--------------------------	----------------

Behandling efter hjärninfarkt – ischemisk stroke sid 47

Perifer artärsjukdom – "fönstertittarsjuka"**Livsstilsåtgärder**

Rökstopp och gångträning är särskilt viktigt. Vid behov fotvård.

Blodtryckssänkande behandling

Målet är att blodtrycket ska vara lägre än 130/80 mmHg.

Blodsockerreglering

Diabetes mellitus sid 22

TROMBOCYTHÄMMANDE LÄKEMEDEL

<i>acetylsalicylsyra</i>	Trombyl
--------------------------	----------------

STATIN

<i>simvastatin</i>	⇔ Simvastatin Actavis , Zocord, Simvastatin ...
--------------------	--

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag 35

Läkemedel mot blodpropp

Förebyggande behandling mot blodproppar.

HEPARIN FÖR INJEKTION

<i>dalteparin</i>	Fragmin
<i>tinzaparin</i>	Innohep

ANTIVITAMIN K-LÄKEMEDEL

<i>warfarin</i>	Waran
-----------------	--------------

Waranbehandling kräver noggrann patientinformation samt regelbundna kontroller och läkarkontakter. Flera läkemedel kan öka risken för blödning bland annat inflammationshämmande läkemedel (NSAID), antidepressiva läkemedel (SSRI) och vissa naturläkemedel. Nyttan av behandlingen vägs mot blödningsrisken.

Hud

Torr hud

MJUKGÖRANDE

<i>glycerol</i>	Miniderm RF
<i>karbamid</i>	Canoderm RF
<i>propylenglykol</i>	Propyderm kräm RF
<i>propylenglykol</i>	Propyless hudemulsion RF

En allmän regel är att ju torrare hud desto fetare mjukgörare. Det viktigaste är att överhuvudtaget smörja den torra huden. Vilken produkt som passar bäst är individuellt.

Kortison för utvärtes bruk – till exempel vid eksem

GRUPP I – MILT VERKANDE

<i>hydrokortison</i>	⇔ Hydrokortison CCS , Uniderm RF
<i>hydrokortison</i>	Mildison Lipid RF

Hydrokortison används på mildt till måttligt eksem 2 gånger dagligen. Om eksem inte har förbättrats inom 2 veckor bör du kontakta vården. Använd i första hand hydrokortison i krämform. Vid torr eksem är salva att föredra. Man kan utan föregående läkarkontakt själv behandla barn över 2 års ålder med mildt till måttligt eksem. Smörj ofta med mjukgörande produkter. Det bidrar till att eksemet läker.

GRUPP II – MEDELSTARKT VERKANDE

<i>hydrokortisonbutyrat</i>	Locoid
<i>klobetason</i>	Emovat

GRUPP III – STARKT VERKANDE

<i>betametason</i>	⇔ Betnovat , Celeston valerat
<i>mometason</i>	Elocon 1 gång per dygn

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel
RF Receptfri förpackning finns 37

●●● Hud

Svampinfektioner i huden

<i>mikonazol</i> + <i>hydrokortison</i>	⇔ Cortimyk , Daktacort RF
<i>ketokonazol</i>	⇔ Fundan , Fungoral, Ketoson, Kezol, Ketokonazol ... RF
<i>ekonazol</i>	Pevaryl RF
<i>terbinafin</i>	⇔ Lamisil , Terbisil, Terbinafin ... RF

Svampinfektioner mellan tårna kan behandlas med Cortimyk, Pevaryl eller terbinafinpreparat (Lamisil, Terbisil och Terbinafin).

Cortimyk används om fotsvampen är förenad med besvärande klåda. För både Cortimyk och Pevaryl gäller att man ska smörja 2 gånger dagligen och fortsätta behandlingen 14 dagar efter det att infektionen läkt ut.

Terbinafinpreparaten smörjs 1 gång dagligen i en vecka. Före behandlingen tvättas och torkas det infekterade området. Ljumsksvamp behandlas i egenvård med terbinafinkräm, en gång dagligen i 2 veckor.

Cortimyk och Pevaryl kräm kan användas från 10 års ålder, terbinafinpreparaten kan användas från 12 års ålder.

Ketokonazolschampo används mot mjäll. Schampot ska sitta i 3-5 minuter innan det sköljs ur. Behandlingen upprepas 2 gånger per vecka i 2-4 veckor.

Impetigo – svinkoppor

Lindriga förändringar

Tvål och vatten
Blöt upp och tvätta svinkoppan med tvål och vatten flera gånger dagligen så att skorpen försvinner och såren torkar ut.

Måttliga förändringar

<i>retapamulin</i>	Altargo* salva
--------------------	-----------------------

* Ingår inte i läkemedelsförmånen

Utbredda förändringar

<i>flukloxacillin</i>	⇔ Heracillin , Flukloxacillin ...
<i>cefadroxil</i>	⇔ Cefadroxil Sandoz , Cefamox, Cefadroxil ...

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel
... Generika från olika företag
RF Receptfri förpackning finns 38

●●● Hud

Nässelutslag – urtikaria

Klåda, svullnad och rodnad i huden

ANTIISTAMIN

I första hand

<i>cetirizin</i>	⇔ Cetirizin STADA , Cetirizin ... RF
<i>loratadin</i>	⇔ Loratadin ratiopharm , Loratadin ... RF

Cetirizin kan användas från 6 års ålder i egenvård. Clarityn (loratadin) är godkänt från 6 års ålder och vikt mer än 30 kg. De övriga loratadinpreparaten, d v s inte Clarityn, har åldersgräns 12 år i egenvård.

I andra hand – vid kronisk urtikaria när sedering är önskvärd

<i>hydroxizin</i>	Atarax
-------------------	---------------

Akne

<i>bensoylperoxid</i>	Basiron AC RF
<i>adapalen</i>	Differin

Basiron AC används för att behandla akne. Läkemedlet har bakteriedödande och bakteriehämmande effekt. Gelen gör huden torr, kombinera därför med återfuktande gel. Undvik solning, även i solarier, under behandlingen. Observera att Basiron AC bleker textilier.

I andra hand – för behandling av medelsvår akne, där enbart lokalbehandling inte är tillräcklig.

<i>lymecyklin</i>	Tetralsal
-------------------	------------------

Rosacea

<i>azelaänsyra</i>	Finacea
--------------------	----------------

Psoriasis

<i>kalcipotriol</i>	Daivonex underhållsbehandling
<i>kalcipotriol</i> + <i>betametason</i>	⇔ Daivobet , Dovobet
<i>kalcipotriol</i> + <i>betametason</i>	Xamiol till hårbotten

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel
... Generika från olika företag
RF Receptfri förpackning finns 39

●●● Hud

Aktinisk keratos

<i>imikvimod</i>	Aldara
------------------	---------------

Huvudlöss

<i>malation</i>	Prioderm kutan lösning RF
-----------------	----------------------------------

Viktigast vid behandling mot huvudlöss är att man finkammar håret med luskam enligt medföljande instruktion. Prioderm lösning appliceras i torrt hår och får sitta i under 12 timmar innan det tvättas ur. Behandlingen upprepas efter en vecka och följs upp med regelbunden finkamning av håret.

Det är bara den som har löss som behandlas, men hela familjen ska undersökas med finkamning. Barn från 2 års ålder kan egenvårdsbehandlas vid lusinfektion. Kontaktspårning är viktig.

Hud- och sårrengöring

ANTISEPTIKA

<i>klorhexidin</i>	Descutan RF
<i>klorhexidin</i>	Klorhexidinlösning Fresenius Kabi RF
<i>klorhexidin</i>	Klorhexidinsprit Fresenius Kabi RF

I de flesta fall räcker det med tvål och vatten vid sårrengöring. Den bakteriedödande effekten av klorhexidin minskar vid kontakt med tvål eller blod. Klorhexidin ska inte användas i öronen.

40 RF Receptfri förpackning finns

Infektioner

Antibiotika

Antibiotika är läkemedel som är verksamma mot bakterier. Antibiotika har ingen effekt på virus och är därför överksamma vid vanliga förkylningar. Många gånger överanvänds antibiotika till exempel vid förkylningar och luftvägssjukdomar. Överanvändning ökar risken för att bakterierna blir motståndskraftiga mot antibiotika vilket kan leda till att det i framtiden inte kommer att finnas läkemedel som kan bota dig då du får en allvarlig bakterieinfektion. Mer information finns på www.varldguiden.se och www.sjukvardsradgivningen.se.

PENICILLINER

Penicilliner är samlingsnamn för en grupp antibiotika. Idag finns många varianter av penicillin för olika användningsområden som exempelvis öroninflammation eller urinvägsinfektion.

<i>amoxicillin</i>	⇔ Amimox , Imacillin, Amoxicillin ...
<i>amoxicillin + klavulansyra</i>	⇔ Spektramox , Bioclavid
<i>fenoximetylpenicillin</i>	⇔ Kåvepenin , Tikacillin
<i>flukloxacillin</i>	⇔ Heracillin , Flukloxacillin ...
<i>pivmecillinam</i>	⇔ Selexid , Penomax

ÖVRIGA ANTIBIOTIKA

<i>cefadroxil</i>	⇔ Cefadroxil Sandoz , Cefamox, Cefadroxil ...
<i>ciprofloxacin</i>	⇔ Ciprofloxacin Sandoz , Ciproxin, Ciprofloxacin ...
<i>doxycyklin</i>	Doxyferm
<i>erytromycin</i>	Ery-Max
<i>metronidazol</i>	Flagyl
<i>nitrofurantoin</i>	Furadantin
<i>trimetoprim</i>	⇔ Trimetoprim Meda , Idotrim
<i>trimetoprim + sulfametoxazol</i>	Bactrim
<i>trimetoprim + sulfametoxazol</i>	⇔ Bactrim forte , Eusaprim forte

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

41

●●● Infektioner

LÄKEMEDEL MOT VIRUS – EX VID BÅLTROS

aciclovir ⇔ **Aciclovir Ranbaxy**, Zovirax, Aciclovir ...

LÄKEMEDEL MOT SVAMPINFEKTIONER

flukonazol ⇔ **Fluconazol Krka**, Diflucan, Flukonazol ...

Impetigo - svinkoppor sid 38

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

42

Mage och tarm

Ont i magen

Ont i magen är ett vanligt symtom som sällan är uttryck för allvarlig sjukdom. Det är oftast spontant övergående och kräver ingen läkemedelsbehandling. Förändrade kost- och levnadsvanor kan lindra besvären. Receptfria magsårsläkemedel, så kallade protonpumpshämmare, överanvänds och saknar bevisad effekt i dessa sammanhang. Sväljningssvårigheter, ofrivillig viktminskning, blodig kräkning, svart avföring eller ändrade avföringsvanor bör dock alltid föranleda sjukvårdskontakt. Om du är orolig för dina besvär eller om dessa inte går över bör du kontakta din vårdcentral.

Gastroesofageal refluxsjukdom

Gastroesofageal refluxsjukdom är när surt magsäcksinnehåll läcker upp i matstrupen. Vid uttalad halsbränna eller sura uppstötningar under längre tid bör läkemedelsbehandling övervägas. Vid tveksamhet om diagnosen bör vidare utredning ske.

Vid egenvårdsbehandling av gastroesofageal refluxsjukdom bör ett läkemedel innehållande **ranitidin** användas. Ranitidin är det läkemedel som ger bäst effekt om det används vid behov och användning av ranitidin minskar även risken för problem med ökad saltsyraproduktion då man slutar med läkemedlet.

Vid uttalade besvär eller om ovannämnda inte hjälper

omeprazol ⇔ **Omeprazol Sandoz**, Omeprazol ... RF

Magsår

Rekommendationen avser magsår som påvisats med gastroskopi. Angående förebyggande behandling till patienter med risk för utveckling av magsår till följd av behandling med inflammationshämmande läkemedel (NSAID), se sid 55.

omeprazol ⇔ **Omeprazol Sandoz**, Omeprazol ... RF

forts

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag
RF Receptfri förpackning finns

43

●●● forts Magsår

Behandling av magsår som beror på bakterien *Helicobacter pylori*
Kombinera

omeprazol ⇔ **Omeprazol Sandoz**, Omeprazol ... RF
+
metronidazol ⇔ **Flagyl**
+
klaritromycin ⇔ **Klacid**, Clarithromycin ..., Klaritromycin ...

Om besvären återkommer efter kort tid
Kombinera

omeprazol ⇔ **Omeprazol Sandoz**, Omeprazol ... RF
+
amoxicillin ⇔ **Amimox**, Imacillin, Amoxicillin ...
+
klaritromycin ⇔ **Klacid**, Clarithromycin ..., Klaritromycin ...

Gaser i magen

Inget av de läkemedel som finns på marknaden har visat sig vara effektivt.

Svampinfektion i munnen

nystatin ⇔ **Mycostatin**

Illamående

metoklopramid ⇔ **Primperan**

Rörelsesjuka – åksjuka

Förebyggande

meklozin ⇔ **Postafen** RF

Graviditetsillamående

meklozin ⇔ **Postafen** RF

Migrän sid 48

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag
RF Receptfri förpackning finns

44

Diarré

Oftast är det tillräckligt att dricka mycket te eller annan klar mättligt sötad dryck och minska eller tillfälligt avbryta födointaget. Ibland kan det vara nödvändigt med läkemedel. Vid diarré och kräkningar hos små barn bör vätskeersättning ges. Färdiga beredningar finns på apotek. Svår eller långvarig diarré ska bedömas av läkare.

loperamid ⇨ **Dimor**, Imodium, Loperamid ... RF

Känslig eller irriterad tarm med dominerande förstoppningsbesvär

Känslig eller irriterad tarm är den svenska benämningen på den tarmfunktionsstörning som på engelska benämns som Irritable Bowel Syndrome och förkortas IBS. Sådan funktionsstörning kan vara förstoppningsdominerad, diarrédominerad eller omväxlande dominerad av förstoppning och/eller diarré; rekommendationen nedan gäller vid förstoppningsdominerad känslig eller irriterad tarm.

ispaghula **Vi-Siblin** RF
sterkuliagummi **Inolaxol** RF

Förstoppning

I första hand - även för långtidsbruk

laktulos ⇨ **Laktulos Meda**, Duphalac, Laktulos ... RF
ispaghula **Vi-Siblin** RF

I andra hand

makrogol + *elektrolyter* ⇨ **Movicol**, Moxalole RF

I tredje hand för tillfälligt bruk

natriumpikosulfat **Cilaxoral** RF
laurylsulfat **Microlax** RF

⇨ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag RF Receptfri förpackning finns

45

Hemorroider eller sprickor i analöppningen

Symtomatisk behandling

lidokain **Xyloproct salva*** RF
+ *hydrokortison*

* Ingår inte i läkemedelsförmånen

Enzymbrist från bukspottkörteln

pankreasenzymer **Creon 25000** RF

46 RF Receptfri förpackning finns

Nervsystemet

Hjärninfarkt – ischemisk stroke

Blodtrycks kontroll, rökstopp, regelbunden fysisk aktivitet och en balanserad kost är viktigt för att förebygga stroke. Vid förmaksflimmer, som är en viktig riskfaktor, ska warfarinbehandling alltid övervägas. Vid misstanke om TIA eller stroke (tillfällig eller bestående syrebrist i hjärnan) ska undersökning och utredning ske akut på sjukhus. Ju snabbare behandlingen sätts in, desto bättre prognos.

Behandling efter hjärninfarkt – ischemisk stroke

Vid varje insjuknande ska riskfaktorer bedömas och vid behov åtgärdas.

BLODTRYCKSSÄNKANDE BEHANDLING

God blodtrycks kontroll är av största vikt efter stroke.

Högt blodtryck sid 30

ANTITROMBOTISK BEHANDLING

acetylsalicylsyra **Trombyl**
dipyridamol **Persantin Depot**

Efter TIA eller stroke kombineras ibland dipyridamol (Persantin Depot) med acetylsalicylsyra (Trombyl). Dipyridamol bör inte användas när man har kärlkramp i hjärtat.

Behandling efter TIA eller stroke då proppen kommer från hjärtat

warfarin **Waran**

Vid TIA eller ischemisk stroke med förmaksflimmer ska warfarinbehandling alltid övervägas.

STATIN

simvastatin ⇨ **Simvastatin Actavis**, Zocord, Simvastatin ...

Sena effekter av stroke

Depression

Depression och nedstämdhet drabbar minst 1/3 av strokepatienterna

citalopram ⇨ **Citalopram Sandoz**, Cipramil, Citalopram ...
sertralin ⇨ **Sertralin Krka**, Zoloft, Sertralin

Epilepsi

Epilepsi drabbar ca 5% av strokepatienterna. **Epilepsi** sid 49

⇨ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

47

Migrän

För en del personer med migrän kan regelbundna vanor, tillräckligt med sömn och minskad stress motverka uppkomsten av migrän. Vissa födoämnen och alkoholhaltiga drycker kan utlösa migrän. Ta medicin vid första tecken till migränhuvudvärk. Om du använder tabletter, välj lättlöslig form t ex Brustabletter. Om möjligt, vila en stund när du tagit medicinen.

Anfallsbehandling

I första hand

paracetamol ⇨ **Panodil**, Alvedon, Pamol RF
acetylsalicylsyra **Magnecyl brus*** RF

* Ingår inte i läkemedelsförmånen.

I andra hand

naproxen ⇨ **Pronaxen**, Alpoxen, Naproxen ... RF

För barn upp till 50 kg rekommenderas istället ibuprofen.

Tillägg för bättre effekt och mot illamående

metoklopramid **Primperan**

I tredje hand

sumatriptan ⇨ **Sumatriptan Mylan**, Imigran Novum, Oriptan, Sumatriptan ... RF
rekommenderad dos är 50 mg till vuxna
sumatriptan **Imigran nässpray**
endast till barn 12-18 år

Förebyggande behandling

metoprololsuccinat ⇨ **Seloken ZOC**, Metoprolol...

⇨ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag RF Receptfri förpackning finns

48

Epilepsi

Förebyggande behandling

<i>karbamazepin</i>	Tegretol Tegretol Retard
<i>valproinsyra</i>	Ergenyl Ergenyl Retard

Rektal akutbehandling – via ändtarmen

<i>diazepam</i>	⇔ Diazepam Desitin , Stesolid
-----------------	--------------------------------------

Parkinsons sjukdom

<i>levodopa</i> + <i>benserazid</i>	⇔ Madopark , Levodopa/Benserazid Madopark Quick Madopark Depot
<i>levodopa</i> + <i>karbidopa</i>	⇔ Sinemet Sinemet Depot , Levocar, Levodopa/Carbidopa ...

Restless legs, RLS (rastlösa ben)

Denna medicinering fungerar bättre i längden om man inte tar den varje kväll. Tar man läkemedlet dagligen finns risk för förvärrade RLS-besvär.

<i>levodopa</i> + <i>benserazid</i>	⇔ Madopark , Levodopa/Benserazid Madopark Quick Madopark Depot
<i>levodopa</i> + <i>karbidopa</i>	⇔ Sinemet Sinemet Depot , Levocar, Levodopa/Carbidopa ...

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

49

Njursjukdomar

Högt blodtryck

Vid njursjukdom med tecken på njurskada med äggvita i urinen eller vid diabetes mellitus bör blodtrycket vara lägre än 130/80 mmHg.

I första hand

ACE-HÄMMARE

<i>enalapril</i>	⇔ Enalapril Sandoz , Linatil, Renitec, Enalapril ...
<i>ramipril</i>	⇔ Ramipril Sandoz , Triatec, Ramipril ...

I andra hand när du inte tål ACE-hämmare

ANGIOTENSINRECEPTORBLOCKERARE (ARB)

<i>losartan</i>	Cozaar
-----------------	---------------

Vätskedrivande läkemedel

<i>furosemid</i>	⇔ Furix , Impugan, Furosemid ...
<i>furosemid</i>	Lasix Retard

Kaliumöverskott i blodet

<i>polystyren sulfonat</i>	Resonium
----------------------------	-----------------

Metabol acidosis – ökad surhet (sänkt pH) i blodet

<i>natriumvätekarbonat</i>	Natriumbikarbonat Recip tablett
----------------------------	--

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

50

Psykiatri

Tillfällig ångest

<i>oxazepam</i>	⇔ Oxascand , Sobril
-----------------	----------------------------

När bensodiazepiner bör undvikas

<i>alimemazin</i>	Theralen
<i>hydroxizin</i>	Atarax

Ångestsyndrom

Paniksyndrom, social fobi, tvångssyndrom, posttraumatiskt stressyndrom och generaliserat ångestsyndrom.

I första hand

<i>sertralin</i>	⇔ Sertralin Krka , Zoloft, Sertralin ...
------------------	---

I andra hand, vid paniksyndrom eller tvångssyndrom

<i>klomipramin</i>	⇔ Anafranil , Klomipramin ...
--------------------	--------------------------------------

Depression

Den antidepressiva effekten av läkemedlen nedan är inbördes likvärdig. Utvärdering bör ske. Kognitiv beteendeterapi, KBT, är också en effektiv behandling vid depression. Detta gäller även kombinationen KBT och ett antidepressivt läkemedel.

I första hand

<i>citalopram</i>	⇔ Citalopram Sandoz , Cipramil, Citalopram ...
<i>sertralin</i>	⇔ Sertralin Krka , Zoloft, Sertralin ...

I andra hand

<i>mirtazapin</i>	⇔ Mirtazapin Nycomed , Mirtazapin ... tablett
<i>venlafaxin</i>	⇔ Venlafaxin Krka , Efexor Depot, Venlafaxin ...

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

51

Nikotinberoende

Inom ramen för rökavvänjningsprogram när nikotinersättningsmedel inte fungerar.

<i>bupropion</i>	Zyban
------------------	--------------

Alkoholsjukdomar

Återfallsförebyggande behandling

<i>akamprosat</i>	Campral
<i>naltrexon</i>	Naltrexon Vitaflo

Abstinensbehandling

<i>oxazepam</i>	⇔ Oxascand , Sobril
-----------------	----------------------------

B1- vitaminbrist

<i>tiamin</i>	Betabion
---------------	-----------------

Sömnstörningar

Dessa läkemedel bör användas under en kort period (dagar till någon vecka). Vid längre tids behandling bör uppehåll i behandlingen göras med jämna mellanrum. Risken för tillvänjning blir då mindre. Läkemedelsbehandling är ett komplement till sömnträning.

<i>zopiklon</i>	⇔ Zopiklon Mylan , Imovane, Zopiklon ...
-----------------	---

Vid beroenderisk

<i>propiomazin</i>	Propavan
--------------------	-----------------

På grund av risk för förvirringstillstånd hos äldre bör dessa behandlas med försiktighet.

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

52

Smärta

Nociceptiv och inflammatorisk smärta Korttidsbehandling samt genombrottsmärta

PARACETAMOL

<i>paracetamol</i>	⇔ Panodil , Alvedon, Pamol RF
<i>paracetamol</i>	Panodil Extend

Paracetamol är smärtlindrande och febernedsättande och är förstahandsmedel vid olika typer av smärta. Det används mot t ex huvudvärk, tandvärk, muskelvärk och reumatiska smärtor. Paracetamol kan också användas vid feber i samband med infektion, t ex vid förkylning.

Vid dosering 2 tabletter (å 500 mg) 4 gånger dagligen (=4g) till vuxna är det sällsynt med biverkningar. Överskrids maxdoseringen (4 g/dygn) finns risk för leverskada. Paracetamol kan användas i egenvård från 3 månaders ålder enligt doseringsanvisning.

Smärtstillande effekt vid intag av tablett eller oral lösning fås efter ½-1 timme, för stolpiller dröjer det 2-3 timmar innan full effekt.

INFLAMMATIONSHÄMMANDE LÄKEMEDEL (NSAID)

Kan kombineras med paracetamol efter läkares ordination, men inte i egenvård. NSAID är inflammationshämmande, smärtlindrande och febernedsättande. NSAID ska inte användas av den som äter Waran. Personer som haft magsår bör undvika behandling med NSAID om inte magen samtidigt skyddas med annat läkemedel. Ca 20 % av astmatikerna kan få astmaanfall av NSAID-läkemedlen, om det inträffat ska NSAID uteslutas för all framtid. NSAID bör av flera skäl undvikas av äldre.

<i>ibuprofen</i>	⇔ Brufen , Burana, Ibumetin, Ipren RF
<i>diklofenak-Na</i>	⇔ Diklofenak Mylan , Voltaren, Diklofenak ...

Observera att ibuprofen kan motverka den hjärtinfarktskyddande effekten av acetylsalicylsyra (Trombyl).

forts

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag RF Receptfri förpackning finns

53

●●● forts Inflammationshämmande läkemedel (NSAID)

Ipren kan användas från 6 månaders ålder i egenvård. Maxdos för vuxna i egenvård är 1200 mg (=400 mg 3 gånger dagligen). Effekten börjar komma inom 30 minuter. I egenvård är åldersgränsen 18 år för diklofenak och maxdosen 75 mg (=1 tablett 3 gånger dagligen) vid värk. Effekten börjar komma inom 30 minuter.

För snabbt insättande effekt

<i>diklofenak-K</i>	⇔ Diclofenac T ratiopharm , Voltaren T, Diklofenak T ... RF
---------------------	--

MORFIN OCH MORFINLIKNANDE LÄKEMEDEL

<i>paracetamol</i> + <i>kodein</i>	⇔ Citodon , Panocod
<i>paracetamol</i> + <i>kodein</i>	Citodon forte supp
<i>morfin</i>	Morfin Meda tablett, inj
<i>buprenorfin</i>	Temgesic

Långtidsbehandling

PARACETAMOL

<i>paracetamol</i>	⇔ Panodil , Alvedon, Pamol RF
<i>paracetamol</i>	Panodil Extend

INFLAMMATIONSHÄMMANDE LÄKEMEDEL (NSAID)

NSAID bör av flera skäl undvikas av äldre.

<i>ibuprofen</i>	Brufen retard
------------------	----------------------

Observera att ibuprofen kan motverka den hjärtinfarktskyddande effekten av acetylsalicylsyra (Trombyl).

<i>naproxen</i>	⇔ Pronaxen , Alpoxen, Naproxen ... <i>tablett</i> RF
<i>naproxen</i>	Pronaxen supp

I egenvård är åldersgränsen 12 år för naproxen, maxdosen vid behandling av värk i egenvård är 500 mg (1 tablett å 250 mg 2 gånger dagligen) Effekten börjar komma inom 30 minuter.

<i>nabumeton</i>	Relifex RF
------------------	-------------------

I egenvård har Relifex indikationen artrossmärta. Relifex doseras då 1 tablett å 1 g 1 gång per dygn. Effekten kommer gradvis under det första dygnet av behandlingen.

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag RF Receptfri förpackning finns

54

●●● Smärta

Förebyggande av magsår vid behandling med inflammationshämmande läkemedel (NSAID)

Risken för magsår som beror på inflammationshämmande läkemedel ökar vid tidigare förekomst av magsår, vid hög ålder, vid samtidig användning av mer än ett inflammationshämmande läkemedel eller vid samtidigt intag av kortisonläkemedel.

För att minska risken för magsår rekommenderas tillägg av

<i>omeprazol</i>	⇔ Omeprazol Sandoz , Omeprazol ... RF
------------------	--

MORFIN OCH MORFINLIKNANDE LÄKEMEDEL

<i>buprenorfin</i>	Norspan plåster
<i>morfin</i>	Dolcontin

Förstoppning orsakad av morfin och morfinliknande läkemedel

Förstoppning är en vanlig biverkan av morfin och morfinliknande läkemedel. Den förstoppningen ska inte behandlas med fiberpreparat (t ex Lunelax och Vi-Siblin).

Grundbehandling

<i>makrogol</i> + <i>elektrolyter</i>	⇔ Movicol , Moxalole RF
--	--------------------------------

Tilläggsbehandling vid behov

<i>natriumpikosulfat</i>	Cilaxoral RF
--------------------------	---------------------

Behandling med morfin och morfinliknande läkemedel förorsakar långsammare tarmpassage varför ett motorikstimulerande laxermedel (natriumpikosulfat) bör övervägas.

Illamående orsakat av morfin och morfinliknande läkemedel

<i>meklozin</i>	Postafen RF
<i>metoklopramid</i>	Primperan

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag RF Receptfri förpackning finns

55

●●● Smärta

Generaliserade smärttillstånd (utspridd smärta i kroppen)

<i>amitriptylin</i>	Tryptizol
---------------------	------------------

Nervsmärta

Smärta i samband med skadad nervfunktion, t ex efter bältros, eller så kallad diabetesneuropati.

I första hand

<i>amitriptylin</i>	Tryptizol
---------------------	------------------

I andra hand

<i>gabapentin</i>	Gabapentin Hexal/Sandoz
-------------------	--------------------------------

Trigeminusneuralgi – huggsmärta i ansiktet

<i>karbamazepin</i>	Tegretol Tegretol Retard
---------------------	---

Inflammation

INJEKTIONSBEHANDLING

<i>metylprednisolon</i>	Depo-Medrol
<i>triamcinolon</i>	Lederspan

KORTISON I TABLETTFORM

Vid allvarliga inflammatoriska tillstånd t ex polymyalgia rheumatica

<i>prednisolon</i>	Prednisolon Pfizer
--------------------	---------------------------

Gikt

Akutbehandling

<i>diklofenak-K</i>	⇔ Diclofenac T ratiopharm , Voltaren T, Diklofenak T ... RF
---------------------	--

Förebyggande behandling

<i>allopurinol</i>	⇔ Allopurinol Nordic Drugs , Zyloric, Allopurinol ...
--------------------	--

Migrän sid 48.

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag RF Receptfri förpackning finns

56

Urologi

Trängningsinkontinens – överaktiv urinblåsa hos män och kvinnor

Rekommendationerna avser såväl män som kvinnor. Läkemedel mot inkontinens har en måttlig effekt. Behandling bör pågå 4-6 veckor före utvärdering, förutsatt att inte allvarliga biverkningar inträffar. Miktionslista (en lista där du anger när och hur mycket du kissar) bör föras före och under behandling för att utvärdera effekten. Läkemedlen kan orsaka kognitiva störningar och förvirringstillstånd hos äldre. Hos män finns det en viss risk för att urinblåsan inte töms helt.

<i>solifenacin</i>	Vesicare
<i>tolterodin</i>	Detrusitol Detrusitol SR

Sjukdomar i prostatakörteln

Prostatakörteln, som är viktig för fortplantningen, är en liten körtel som sitter som en blodtrycksmanschett runt översta delen av urinröret. Läget innebär att sjukdomar i körteln, inflammation (prostatit), godartad prostataförstoring (BPH) och cancer, kan försvåra blåstömningen. Detta leder till bl a trög stråle, ofullständig blåstömning, frekventare miktioner (särskilt besvärligt nattetid), urinträngningar och risk för totalstopp.

Prostata-specifikt antigen (PSA)

Tumörmarkören PSA ingår i utredning av misstänkt prostata-sjukdom. Ett enskilt prov är inte tillräckligt informativt, om inte värdet är uppåt 15-20 ng/ml, men upprepade förhöjda värden kan indikera en tumör. Vid godartad prostataförstoring (BPH) kan PSA-värdet också stiga, dock sällan över 10 ng/ml. Provet är också av stort värde för att följa effekten av tumörbehandling.

57

●● Urologi

Godartad prostataförstoring

För behandling av godartad prostataförstoring används väsentligen två typer av läkemedel, alfa-1-receptorblockerare och 5-alfa-reduktashämmare. Alfa-1-receptorblockerare underlättar urinavflödet genom att slappna av muskulatur i prostata och blåshals och har en snabbt insättande effekt. 5-alfa-reduktashämmare påverkar körtelns storlek, som krymper med cirka 20 %. Behandlingseffekten inträder först efter 3-6 månader. Kombinationsbehandling förekommer.

ALFA-1-RECEPTORBLOCKERARE

alfuzosin ⇔ **Alfuzosin ratiopharm**, Lafunomyl, Alfuzosin ...

5-ALFA-REDUKTASHÄMMARE

finasterid ⇔ **Finasterid Sandoz**, Proscar, Finasterid ...

Dålig effekt vid liten prostata (mindre än 30 g, alt PSA mindre än 1,5 ng/ml).

Impotens

PDE5-HÄMMARE

Obs! Samtidigt intag av nitropreparat (sid 32) får absolut inte ske.

<i>sildenafil</i>	Viagra*
<i>tadalafil</i>	Cialis*
<i>vardenafil</i>	Levitra*

Effekten sitter i cirka 6 timmar för sildenafil och vardenafil och 36 timmar för tadalafil.

* Ingår inte i läkemedelsförmånen.

PGE1-ANALOG

alprostadil **Bondil uretralstift**

Övrig urologi

LOKALBEDÖVNINGSMEDEL

lidokain **Xylocain gel**

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

58

Äldre och läkemedel

Läkemedelsgenomgångar

Bland annat för att förhindra onödiga kombinationer av läkemedel och minska biverkningarna bör läkemedelsbehandlingen ses över regelbundet och omprövas genom regelbundna läkemedelsgenomgångar.

Generella rekommendationer

Lägsta möjliga dos bör eftersträvas vid läkemedelsbehandling av äldre. Äldre kan vara extra känsliga för läkemedel som påverkar nervsystemet. Njurfunktionen är nedsatt hos äldre och läkemedel som till stor del utsöndras oförändrade i urinen bör därför ges i lägre dos.

Läkemedel som bör undvikas till äldre

På grund av ökad risk för förvirring, dagtrötthet och muskelsvaghet bör läkemedel med antikolinerga effekter, t ex sederande anti-histaminer som Atarax och Lergigan, tricykliska antidepressiva samt läkemedel mot överaktiv urinblåsa, inte användas. Dessutom bör lugnande medel och sömnmedel som innehåller bensodiazepiner med relativt lång verkan, till exempel Stesolid, undvikas.

Ångest hos äldre

Kortvariga ångestbesvär och eventuellt initialt vid SSRI-terapi

oxazepam ⇔ **Oxascand**, Sobril

Långvariga ångestbesvär

citalopram ⇔ **Citalopram Sandoz**, Cipramil, Citalopram ...

Depression hos äldre

citalopram ⇔ **Citalopram Sandoz**, Cipramil, Citalopram ...

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

59

●● Äldre och läkemedel

Sömnstörningar

Dessa läkemedel bör användas under en kort period (dagar till någon vecka). Vid längre tids behandling bör uppehåll i behandlingen göras med jämna mellanrum. Risken för tillvänjning blir då mindre.

zopiklon ⇔ **Zopiklon Mylan**, Imovane, Zopiklon ...

Beteendemässiga och psykiska symtom vid demenssjukdomar (BPSD)

Vid BPSD bör i första hand fysiska och psykiska orsaker samt läkemedelsbiverkningar uteslutas. Icke farmakologisk behandling (omvårdnads-åtgärder och stimulans) bör prövas.

Alzheimers sjukdom

Symtomatisk behandling

Effekten av kolinesterashämmare (så kallade Alzheimerläkemedel) är liten.

Innan behandling inleds bör en fullständig utredning göras för att utesluta behandlingsbara orsaker till symtom på demens. Samtidigt ska läkemedelsgenomgång göras. I behandlingen ska alltid aktivering, kontroll av social trygghet och psykiska besvär ingå. Vid läkemedelsbehandling ska en individuell utvärdering ske efter sex månader för eventuell dosjustering. Därefter bör detta ske minst en gång om året. Insättning av kolinesterashämmare bör därför initieras av läkare med god kännedom om demenssjukdomar.

Byte eller utsättning av preparat rekommenderas vid utebliven effekt eller biverkningar. Senast tre veckor efter utsättning bör patientens tillstånd utvärderas.

KOLINESTERASHÄMMARE

I första hand

<i>donepezil</i>	Aricept
<i>galantamin</i>	Reminyl

I andra hand

rivastigmin **Exelon plåster**

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel ... Generika från olika företag

60

Ögon

Bakterieinfektion i bindhinnan

En infektion i bindhinnan läker i allmänhet ut spontant inom en vecka och behöver oftast inte behandlas. Detta gäller i synnerhet då infektionen uppträder i samband med en övre luftvägsinfektion.

<i>fusidinsyra</i>	Fucithalmic
<i>kloramfenikol</i>	Chloromycetin

Allergisk inflammation i bindhinnan

I första hand

natriumkromoglikat ⇔ **Lecrolyn, Lomudal RF**

I andra hand

emedastin **Emadine**

Torra och irriterade ögon

Det finns många olika preparat mot torra och irriterade ögon. Fråga din läkare eller på apoteket.

Generella rekommendationer

- Undvik drag, torr luft, hög lufttemperatur, "smutsig luft", rök och damm.
- Tänk på att blinka vid långvarig fixation, till exempel vid bildskärmsarbete.
- Undvik allergiframkallande ämnen.
- Kontaktlinsanvändning är olämpligt vid torra ögon.
- Vid långvarig behandling med tårsubstitut bör preparat utan konserveringsmedel (i regel sådana i engångspipetter) väljas.
- Samtliga preparat ger mer eller mindre symtom av övergående dimsyn. Preparaten mot lätta besvär ger upphov till dimsyn i mindre grad än de mot svåra besvär, som också ofta upplevs som "segare" och "kladdigare".

Zoster ophtalmicus - bältros som drabbar ögat

Vid zoster ophtalmicus bör ögonläkare kontaktas.

⇔ Apoteken kan komma att föreslå ett billigare likvärdigt läkemedel RF Receptfri förpackning finns 61

Öron

Inflammation i hörselgången – extern otit

I första hand

oxytetracyklin
+ *hydrokortison*
+ *polymyxin B* **Terracortril med polymyxin B**

I andra hand

betametason **Diproderm**

Öroninflammation sid 41

Rörelsesjuka - åksjuka sid 44

62

●●● Miljöeffekter av läkemedel

Miljöeffekter av läkemedel

Huvuddelen av alla läkemedel vi använder utsöndras via urinen i oförändrat skick eller som nedbrytningsprodukter. De når reningsverk samt ibland också vattendrag och grundvattnet. Eftersom läkemedel ofta är anpassade för att stå emot biologisk nedbrytning kan de finnas kvar i miljön under lång tid.

Vissa läkemedel har påvisats i dricksvatten vilket är en varningssignal om att vårt sätt att hantera läkemedel i dag kan leda till hälso- och miljöproblem i framtiden. Stockholms läns landsting har därför beslutat att läkemedelssubstanser successivt ska miljöklassificeras. Tre fjärdedelar av försäljningsvolymen i Stockholms län utgörs för närvarande av miljöklassificerade läkemedel.

Miljöklassificeringen är ett av de kriterier som vägs in i bedömningen vid val av rekommenderade läkemedel i Kloka Listan. När läkemedel som jämförs är likvärdiga avseende medicinsk effekt och säkerhet beaktas miljöpåverkan och pris. Klassificering sker både av miljöfarlighet och miljörisk.

Med miljöfarlighet avses substansens miljöskadliga egenskaper, som förmåga att stå emot nedbrytning (persistens), förmåga att ansamlas i fettväv (bioackumulering) och dess giftighet för vattenlevande organismer. Miljöfarlighetsklassificeringen görs av Stockholms läns landsting och baseras på data från läkemedelstillverkarna. Bedömningen utförs enligt ett system som landstinget och Apoteket AB utarbetat i samråd med ekotoxikologisk expertis.

Miljörisken avser sannolikheten för akut toxisk påverkan (giftighet) för vattenlevande organismer vid användning av substansen i nuvarande omfattning. Miljörisksbedömningen utförs av Läkemedelsindustriföreningen enligt en modell som tagits fram i ett samarbete mellan Apoteket AB, Läkemedelsindustriföreningen, Läkemedelsverket, Stockholms läns landsting samt Sveriges kommuner och landsting.

Vid bedömning av en substans miljöpåverkan bör hänsyn tas till både miljörisk och miljöfarlighet eftersom bioackumulering och persistens inte ingår i riskbedömningen.

Läkemedelsinnehållande plåster och p-ringar med östrogen – både använda och oanvända – är särskilt viktiga att inte hantera fel. Detsamma gäller vissa förbrukade flergångsinhalatorer med avsevärd mängd läkemedel kvar efter användningen. Ett säkert omhändertagande är därför att lämna in alla dessa på apotek där de tas om hand på ett sådant sätt att de inte skadar miljön. Läs därför den instruktion som följer med extra nog.

63

●●● Läksak och expertgrupper

Läksak och expertgrupper

Läkemedelsakkunniga (Läksak) består av erfarna och kunniga sjukhusläkare, primärvårdsläkare, kliniska farmakologer och apotekare i Stockholm. Läksak är läkarnas rådgivare i läkemedelsfrågor.

Läksaks tjugotre expertgrupper arbetar fram rekommendationerna för Kloka Listan. Expertgrupperna föreslår rekommendationer för Kloka Listan som är grundade på vetenskaplig dokumentation avseende effekt och säkerhet, beprövad erfarenhet och kostnadseffektivitet. Rekommendationerna beslutas av Läksak och omprövas årligen eller vid behov.

Ledamöter i Läksak 2009 – som beslutade 2010 års Kloka Listan

Lars L Gustafsson, ordförande, professor, överläkare

Bo Ringertz, vice ordförande, docent, överläkare

Margaretha Julander, sekreterare, leg apotekare

Eva Andersén Karlsson, docent, överläkare

Ulrika Aronowitsch, sjukhusapotekare

Jonas Bergh, professor, överläkare

Kerstin Callinggård, medicinsk ansvarig sjuksköterska (MAS)

Tove Gunnarsson, med dr, överläkare

Jan Hasselström, med dr, distriktsläkare

Paul Hjemdahl, professor, överläkare

Katarina Le Blanc, professor, bitr överläkare

Synnöve Lindemalm, med dr, specialistläkare

Karl-Gösta Ljungström, docent, överläkare

Henry Nyhlin, docent, överläkare

Daniel Schmidt, docent, överläkare

Stina Sellgren, med dr, sjuksköterska

Birgit Sunnanbo, leg apotekare

Christina Syk, överläkare

Rolf Tryselius, distriktsläkare

Sigurd Vitols, professor, överläkare

Rumiana Zlatewa, specialistläkare

64

Läksaks expertgrupper

Ordföranden

Analgeterika och reumatologiska sjukdomar

Jan Persson, med dr, överläkare

Anestetika

Michael Lagerkranser, docent

Endokrinologiska och metabola sjukdomar

Eva Andersén Karlsson, docent, överläkare

Gastroenterologiska sjukdomar

Daniel Schmidt, docent, överläkare

Geriatriska sjukdomar

Matti Viitanen, professor, överläkare

Hjärt-kärlsjukdomar

Paul Hjemdahl, professor, överläkare

Hudsjukdomar

Lena Lundeberg, docent, överläkare

Infektionssjukdomar

Urban Hellgren, docent, överläkare

Luftvägs- och allergisjukdomar

Michael Runold, med dr, överläkare

Medicinska njursjukdomar

Carl-Gustaf Elinder, professor, överläkare

Mun-, tand- och käksjukdomar

Georgios Panagiotidis, docent, överläkare

Neurologiska sjukdomar

Mia von Euler, docent, bitr överläkare

Obstetrik och gynekologi

Angelica Lindén Hirschberg, professor, överläkare

Onkologiska och hematologiska sjukdomar

Jonas Bergh, professor, överläkare

Plasmaprodukter och antitrombotiska läkemedel

Gerd Lärfars, med dr, överläkare

Psykiatriska sjukdomar

Johan Franck, professor, överläkare

forts

Radiofarmaka

Hans Jacobsson, professor, överläkare

Röntgenkontrastmedel

Peter Aspelin, professor, överläkare

Särläkemedel

Katarina Wide, med dr, överläkare

Urologi

Peter Ekman, professor, överläkare

Vaccin

Åke Örtqvist, docent, smittskyddsläkare

Vätsketerapi och nutrition

Gunilla Sundelin, överläkare

Ögonsjukdomar

Leif Tallstedt, docent, överläkare

Substanser och preparat

Kursiv stil = aktiv substans/generisk substans

Rak stil = handelsnamn

A		
Acetylcystein Mylan	<i>acetylcystein</i>	17
<i>acetylsalicylsyra</i>	Magnecyl	48
<i>acetylsalicylsyra</i>	Trombyl	32, 33, 35, 47
Aciclovir Ranbaxy	<i>aciclovir</i>	42
Activele	<i>noretisteron + östradiol</i>	29
<i>adapalen</i>	Differin	35
<i>adrenalin</i>	Anapen/Anapen Junior	11
Airomir	<i>salbutamol</i>	14
<i>akamprosat</i>	Campral	52
Aldara	<i>imikvimod</i>	40
Alendronat Teva Veckotablett	<i>alendronat</i>	20
<i>alimemazin</i>	Theralen	51
Alfuzosin ratiopharm	<i>alfuzosin</i>	58
Allopurinol Nordic	<i>allopurinol</i>	56
<i>alprostadil</i>	Bondil	58
Altargo	<i>retapamulin</i>	38
Amilorid Mylan	<i>amilorid</i>	34
Amimox	<i>amoxicillin</i>	41,44
<i>amitriptylin</i>	Tryptizol	56
Amlodipin BMM Pharma	<i>amlodipin</i>	31,32
<i>amoxicillin</i>	Amimox	41,44
<i>amoxicillin + klavulansyra</i>	Spektramox	41
Anafranil	<i>klomipramin</i>	51
Anapen/Anapen Junior	<i>adrenalin</i>	11
Aricept	<i>donepezil</i>	60
Atacand	<i>kandesartan</i>	31,34
Atacand Plus	<i>kandesartan + hydroklortiazid</i>	32
Atarax	<i>hydroxyzin</i>	39, 51
Atrovent/Atrovent Nasal	<i>ipratropium</i>	13,16
<i>azelainsyra</i>	Finacea	39

B		
Bactrim/Bactrim forte	<i>trimetoprim + sulfametoxazol</i>	41
Basiron AC	<i>bensoylperoxid</i>	39
Behepan	<i>cyanokobalamin</i>	21
<i>bendroflumetiazid</i>	Salures	31,34
<i>bensoylperoxid</i>	Basiron AC	39
Betabion	<i>tiamin</i>	52
<i>betametason</i>	Betapred	11,14, 16, 17
<i>betametason</i>	Betnovat	37
<i>betametason</i>	Diproderm	62
Betapred	<i>betametason</i>	11,14, 16, 17
Betnovat	<i>betametason</i>	37
Bisoprolol Actavis	<i>bisoprolol</i>	32, 33, 35
Bondil	<i>alprostadil</i>	58
Bricanyl Turbuhaler	<i>terbutalin</i>	14
Brufen/Brufen retard	<i>ibuprofen</i>	53, 54
<i>budesonid</i>	Pulmicort/Pulmicort Turbuhaler	15,16
<i>budesonid + formoterol</i>	Symbicort Turbuhaler	15
<i>buprenorfin</i>	Norspan	55
<i>buprenorfin</i>	Temgesic	54
<i>bupropion</i>	Zyban	52
Buventol Easyhaler	<i>salbutamol</i>	14, 16

C		
Calcichew D3 Spearmint	<i>kalciumkarbonat + D-vitamin</i>	20
Campral	<i>akamprosat</i>	52
Canesten	<i>klotrimazol</i>	28
Canoderm	<i>karbamid</i>	37
Cefadroxil Sandoz	<i>cefadroxil</i>	38, 41
Cerazette	<i>desogestrel</i>	27
Cetirizin STADA	<i>cetirizin</i>	11, 39
Chloromycetin	<i>klorofenikol</i>	61
Cialis	<i>tadalafil</i>	58
Cilaxoral	<i>natriumpikosulfat</i>	45, 55
Ciprofloxacin Sandoz	<i>ciprofloxacin</i>	41
Citalopram Sandoz	<i>citalopram</i>	47, 51, 59
Citodon/Citodon forte	<i>paracetamol + kodein</i>	54
Cocillana-Etyfin	<i>etylmorfin + senega + cocillana</i>	14
Cortimyk	<i>mikonazol + hydrokortison</i>	38

Cozaar	<i>losartan</i>	31, 50
Cozaar Comp/Forte	<i>losartan+hydroklortiazid</i>	32
Creon 25000	<i>matmältningsenzymer</i>	46
<i>cyanokobalamin</i>	Behapan	21
Cyklokapron	<i>tranexamsyra</i>	27

D

Daivobet	<i>kalcipotriol + betametason</i>	39
Daivonex	<i>kalcipotriol</i>	39
<i>dalteparin</i>	Fragmin	36
Depo-Medrol	<i>metylprednisolon</i>	56
Depo-Provera	<i>medroxyprogesteron</i>	27
Descutan	<i>klorhexidin</i>	40
<i>desogestrel</i>	Cerazette	27
Detrusitol/Detrusitol SR	<i>tolterodin</i>	57
Diazepam Desitin	<i>diazepam</i>	49
Diclofenac T ratiopharm	<i>diklofenak-K</i>	54, 56
Differin	<i>adapalen</i>	39
Digoxin BioPhausia	<i>digoxin</i>	34, 35
<i>diklofenak-kalium</i>	Diclofenac T ratiopharm	54, 56
Diklofenak Mylan	<i>diklofenak-Na</i>	53
Dimor	<i>loperamid</i>	45
Diproderm	<i>betametason</i>	62
<i>dipyridamol</i>	Persantin Depot	47
Dolcontin	<i>morfin</i>	55
<i>donepezil</i>	Aricept	60
<i>doxycyklin</i>	Doxyferm	41
Doxyferm	<i>doxycyklin</i>	41
<i>drosprenon + etinylöstradiol</i>	Yaz	26
Duroferon	<i>ferrosulfat</i>	21

E

<i>ekonazol</i>	Pevaryl	38
Elocon	<i>mometason</i>	37
Emadine	<i>emedastin</i>	12, 61
<i>emedastin</i>	Emadine	12, 61
Emovat	<i>klobetason</i>	37
Enalapril Sandoz	<i>enalapril</i>	30, 33, 50
Enalapril Comp Sandoz	<i>enalapril + hydroklortiazid</i>	31
Ergenyl/Ergenyl Retard	<i>valproinsyra</i>	49

69

Ery-Max	<i>erytromycin</i>	41
<i>erytromycin</i>	Ery-Max	41
Esidrex	<i>hydroklortiazid</i>	31
Estradot	<i>östradiol</i>	29
<i>etonogestrel</i>	Implanon	27
<i>etonogestrel + etinylöstradiol</i>	NuvaRing	26
<i>etylmorfin + senega + cocillana</i>	Cocillana-Etyfin	14
Exelon	<i>rivastigmin</i>	60

F

Femanest	<i>östradiol</i>	29
<i>fenoximetylpencillin</i>	Kåvepenin	41
<i>ferrosulfat</i>	Duroferon	21
Finacea	<i>azelainsyra</i>	39
Finasterid Sandoz	<i>finasterid</i>	58
Flagyl	<i>metronidazol</i>	28, 41, 44
Flukonazol Krka	<i>flukonazol</i>	28, 42
<i>flukloxacillin</i>	Heracillin	38, 41
Flutide Diskus	<i>flutikason</i>	15, 16
<i>flutikason</i>	Flutide Diskus	15, 16
<i>flutikason + salmeterol</i>	Seretide Diskus	15
Folacin	<i>folsyra</i>	21
<i>folsyra</i>	Folacin	21
<i>formoterol</i>	Oxis Turbuhaler	15, 16
Fragmin	<i>dalteparin</i>	36
Fucithalmic	<i>fusidinsyra</i>	61
Fundan	<i>ketokonazol</i>	38
Furadantin	<i>nitrofurantoin</i>	41
Furix	<i>furosemid</i>	34, 50
<i>furosemid</i>	Furix	34, 50
<i>furosemid</i>	Lasix Retard	34, 50
<i>fusidinsyra</i>	Fucithalmic	61

G

Gabapentin Hexal/Sandoz	<i>gabapentin</i>	56
<i>galantamin</i>	Reminyl	60
Glibenklamid Recip	<i>glibenklamid</i>	23
Glimepirid BMM Pharma	<i>glimepirid</i>	23
<i>glipizid</i>	Mindiab	23
Glucagon Novo Nordisk	<i>glukagon</i>	23

70

<i>glycerol</i>	Miniderm	37
<i>glyceryltrinitrat</i>	Glytrin spray	32
<i>glyceryltrinitrat</i>	Nitromex	32
<i>glyceryltrinitrat</i>	Suscard	33
Glytrin spray	<i>glyceryltrinitrat</i>	32

H

Heracillin	<i>flukloxacillin</i>	38, 41
Humalog	<i>insulin lispro</i>	23
Humalog Mix	<i>insulin lispro</i>	23
<i>hydroklortiazid</i>	Esidrex	31, 34
<i>hydroklortiazid + amilorid</i>	Normorix mite	31
<i>hydrokortison</i>	Mildison Lipid	37
Hydrokortison CCS	<i>hydrokortison</i>	37
<i>hydrokortisonbutyrat</i>	Locoid	37
<i>hydroxizin</i>	Atarax	39, 51

I

<i>ibuprofen</i>	Brufen/Brufen retard	53, 54
Imdur	<i>isosorbid-5-mononitrat</i>	33
Imigran	<i>sumatriptan</i>	48
<i>imikvimod</i>	Aldara	40
Implanon	<i>etonogestrel</i>	27
Indivina	<i>medroxyprogesteron + östradiol</i>	29
Innohep	<i>tinzaparin</i>	36
Inolaxol	<i>sterkuliagummi</i>	45
Insulatard	<i>insulin humant</i>	23
<i>insulin aspart</i>	NovoMix	23
<i>insulin aspart</i>	NovoRapid	23
<i>insulin humant</i>	Insulatard	23
<i>insulin lispro</i>	Humalog	23
<i>insulin lispro</i>	Humalog Mix	23
<i>ipratropium</i>	Atrovent/Atrovent Nasal	13, 16
Isoptin Retard	<i>verapamil</i>	32, 35
<i>isosorbid-5-mononitrat</i>	Imdur	33
<i>ispaghula</i>	Vi-Siblin	45

J

<i>järnsackaros</i>	Venofer	21
---------------------	---------	----

71

K		
Kalcipos-D	<i>kalciumkarbonat + D-vitamin</i>	20
<i>kalcipotriol</i>	Daivonex	39
<i>kalcipotriol + betametason</i>	Daivobet	39
<i>kalcipotriol + betametason</i>	Xamiol	39
<i>kalciumkarbonat + D-vitamin</i>	Calcichew D3 Spearmint	20
<i>kalciumkarbonat + D-vitamin</i>	Kalcipos-D	20
Kaleorid	<i>kaliumklorid</i>	34
<i>kaliumklorid</i>	Kaleorid	34
<i>kandesartan</i>	Atacand	31, 34
<i>kandesartan + hydroklortiazid</i>	Atacand Plus	32
<i>karbamazepin</i>	Tegretol/Tegretol Retard	49, 56
<i>karbamid</i>	Canoderm	37
<i>ketokonazol</i>	Fundan	38
Klacid	<i>klaritromycin</i>	44
<i>klaritromycin</i>	Klacid	44
<i>klobetason</i>	Emovat	37
<i>klomipramin</i>	Anafranil	51
<i>kloramfenikol</i>	Chloromycetin	61
<i>klorhexidin</i>	Descutan	40
Klorhexidinlösning	<i>klorhexidin</i>	40
Klorhexidinsprit	<i>klorhexidin</i>	40
<i>klotrimazol</i>	Canesten	28
Kåvepenin	<i>fenoximetylpencillin</i>	41

L

Laktulos Meda	<i>laktulos</i>	45
Lamisil	<i>terbinafin</i>	38
Lasix Retard	<i>furosemid</i>	34, 50
<i>laurylsulfat</i>	Microlax	45
Lecrolyn	<i>natriumkromoglikat</i>	12, 61
Lederspan	<i>triancinolon</i>	56
Levaxin	<i>levotyroxin</i>	23
Levitra	<i>vardenafile</i>	58
<i>levodopa + benserazid</i>	Madopark/Quick/Depot	49
<i>levodopa + karbidopa</i>	Sinemet/Sinemet Depot	49
<i>levonorgestrel</i>	Mirena	26, 27, 29
<i>levonorgestrel</i>	Norlevo	27

72

<i>levonorgestrel + etinylöstradiol</i>	Neovletta	26
<i>levotyroxin</i>	Levaxin	23
<i>lidokain</i>	Xylocain	58
<i>lidokain + hydrokortison</i>	Xyloproct	46
Locoid	<i>hydrokortisonbutyrat</i>	37
<i>loperamid</i>	Dimor	45
Loratadin ratiopharm	<i>loratadin</i>	11, 39
<i>losartan</i>	Cozaar	31, 50
<i>losartan+hydroklortiazid</i>	Cozaar Comp/Forte	32
<i>lymecyklin</i>	Tetralysal	39

M

Madopark/Quick/Depot	<i>levodopa + benserazid</i>	49
Magnecyl	<i>acetylsalicylsyra</i>	48
<i>makrogol + elektrolyter</i>	Movicol	45, 55
<i>malation</i>	Prioderm	40
<i>matsmältningenszymer</i>	Creon 25000	46
<i>medroxyprogesteron</i>	Depo-Provera	27
<i>medroxyprogesteron</i>	Provera	29
<i>medroxyprogesteron + östradiol</i>	Indivina	29
<i>meklozin</i>	Postafen	44, 55
Metformin Meda	<i>metformin</i>	23
<i>metoklopramid</i>	Primperan	45, 48, 55
<i>metoprololsuccinat</i>	Seloken ZOC	31, 32, 33, 48
<i>metronidazol</i>	Flagyl	28, 41, 44
<i>metylprednisolon</i>	Depo-Medrol	56
Microlax	<i>laurylsulfat</i>	45
<i>mikonazol + hydrokortison</i>	Cortimyk	38
Mildison Lipid	<i>hydrokortison</i>	37
Miniderm	<i>glycerol</i>	37
Mindiab	<i>glipizid</i>	23
Mirena	<i>levonorgestrel</i>	26, 27, 29
Mirtazapin Nycomed	<i>mirtazapin</i>	51
<i>mometason</i>	Elocon	37
<i>mometason</i>	Nasonex	12, 13
<i>morfin</i>	Dolcontin	55
Morfin Meda	<i>morfin</i>	54
Movicol	<i>makrogol + elektrolyter</i>	45, 55
Mycostatin	<i>nystatin</i>	44

73

N

<i>nabumeton</i>	Relifex	54
Naltrexon Vitaflor	<i>naltrexon</i>	52
<i>naproxen</i>	Pronaxen	27, 48, 54
Nasonex	<i>mometason</i>	12, 13
<i>natriumkromoglikat</i>	Lecrolyn	12, 61
<i>natriumpikosulfat</i>	Claxoral	45, 55
<i>natriumvätekarbonat</i>	Natriumbikarbonat	50
Neovletta	<i>levonorgestrel + etinylöstradiol</i>	26
Nezeril	<i>oxymetazolin</i>	13
<i>nitrofurantoin</i>	Furadantin	41
Nitromex	<i>glyceryltrinitrat</i>	32
<i>noretisteron</i>	Primolut-Nor	29
<i>noretisteron + östradiol</i>	Activelle	29
<i>noretisteron + östradiol</i>	Novofem	29
Norlevo	<i>levonorgestrel</i>	27
Normorix mite	<i>hydroklortiazid + amilorid</i>	31
Norspan	<i>buprenorfin</i>	55
Novofem	<i>noretisteron + östradiol</i>	29
NovoMix	<i>insulin aspart</i>	23
NovoRapid	<i>insulin aspart</i>	23
NuvaRing	<i>etinylöstradiol + etonogestrel</i>	26
<i>nystatin</i>	Mycostatin	44

O

Omeprazol Sandoz	<i>omeprazol</i>	43, 44, 55
Ovesterin	<i>östriol</i>	29
Oxascand	<i>oxazepam</i>	51, 52, 59
<i>oxazepam</i>	Oxascand	51, 52, 59
Oxis Turbuhaler	<i>formoterol</i>	15, 16
<i>oxymetazolin</i>	Nezeril	13
<i>oxytetracyklin</i>	Terracortril med polymyxin B	62
<i>+ hydrokortison</i>		
<i>+ polymyxin B</i>		
<i>oxytocin</i>	Syntocinon	28

P

Panodil/Panodil Extend	<i>paracetamol</i>	48, 53, 54
<i>paracetamol</i>	Panodil/Panodil Extend	48, 53, 54
<i>paracetamol + kodein</i>	Citodon/Citodon forte	54

74

Persantin Depot	<i>dipyridamol</i>	47
Pevaryl	<i>ekonazol</i>	38
<i>pivmecillinam</i>	Selexid	41
<i>polystyrensulfonat</i>	Resonium	50
Postafen	<i>meklozin</i>	44, 55
Prednisolon Pfizer	<i>prednisolon</i>	16, 17, 56
Primolut-Nor	<i>noretisteron</i>	29
Primperan	<i>metoklopramid</i>	45, 48, 55
Prioderm	<i>malation</i>	40
Pronaxen	<i>naproxen</i>	27, 48, 54
Propavan	<i>propiomazin</i>	52
<i>propiomazin</i>	Propavan	52
Propyderm	<i>propylenglykol</i>	37
<i>propylenglykol</i>	Propyderm	37
<i>propylenglykol</i>	Propyless	37
Propyless	<i>propylenglykol</i>	37
Provera	<i>medroxyprogesteron</i>	29
Pulmicort/Pulmicort Turbuhaler	<i>budesonid</i>	15, 16

R

Ramipril Sandoz	<i>ramipril</i>	30, 33, 50
Relifex	<i>nabumeton</i>	54
Reminyl	<i>galantamin</i>	60
Resonium	<i>polystyrensulfonat</i>	50
<i>retapamulin</i>	Altargo	38
<i>rivastigmin</i>	Exelon	60

S

<i>salbutamol</i>	Airomir	14
<i>salbutamol</i>	Buventol Easyhaler	14, 16
<i>salmeterol</i>	Serevent Diskus	15, 16
Salures	<i>bendroflumetiazid</i>	31, 34
Selexid	<i>pivmecillinam</i>	41
Seloken ZOC	<i>metoprololsuccinat</i>	31, 32, 33, 48
Seretide Diskus	<i>flutikason + salmeterol</i>	15
Serevent Diskus	<i>salmeterol</i>	15, 16
Sertralin Krka	<i>sertralin</i>	47, 51
<i>sildenafil</i>	Viagra	58
Simvastatin Actavis	<i>simvastatin</i>	30, 32, 33, 35, 47
Sinemet/Sinemet Depot	<i>levodopa + karbidopa</i>	49

75

<i>solifenacin</i>	Vesicare	57
Spektramox	<i>amoxicillin + klavulansyra</i>	41
Spiriva	<i>tiotropium</i>	16
Spirolonlakton Pfizer	<i>spironolakton</i>	33, 34
<i>sterkuliagummi</i>	Inolaxol	45
<i>sumatriptan</i>	Imigran	48
Sumatriptan Mylan	<i>sumatriptan</i>	48
Suscald	<i>glyceryltrinitrat</i>	33
Symbicort Turbuhaler	<i>budesonid + formoterol</i>	15
Syntocinon	<i>oxytocin</i>	28

T

<i>tadalafil</i>	Cialis	58
Tegretol/Tegretol Retard	<i>karbamazepin</i>	49, 56
Temgesic	<i>buprenorfin</i>	54
<i>terbinafin</i>	Lamisil	38
<i>terbutalin</i>	Bricanyl Turbuhaler	14
Terracortril med polymyxin B	<i>oxytetracyklin</i>	62
	<i>+ hydrokortison</i>	
	<i>+ polymyxin B</i>	

Tetralysal	<i>lymecyklin</i>	39
Theralen	<i>alimemazin</i>	51
<i>tiamin</i>	Betabion	52
<i>tinzaparin</i>	Innohep	36
<i>tiotropium</i>	Spiriva	16
<i>tolterodin</i>	Detrusitol/Detrusitol SR	57
<i>tranexamsyra</i>	Cyklokapron	27
<i>triancinolon</i>	Lederspan	56
Trimetoprim Meda	<i>trimetoprim</i>	41
<i>trimetoprim + sulfametoxazol</i>	Bactrim/Bactrim forte	41
Trombyl	<i>acetylsalicylsyra</i>	32, 33, 35, 47
Tryptizol	<i>amitriptylin</i>	56

V, W

Vagifem	<i>östradiol</i>	29
<i>valproinsyra</i>	Ergenyl	49
Waran	<i>warfarin</i>	36, 47
<i>vardefafil</i>	Levitra	58

76

<i>warfarin</i>	Waran	36, 47
Venlafaxin Krka	<i>venlafaxin</i>	51
Venofor	<i>järnsackaros</i>	21
<i>verapamil</i>	Isoptin Retard	32, 35
Vesicare	<i>solifenacin</i>	57
Viagra	<i>sildenafil</i>	58
Vi-Siblin	<i>ispaghula</i>	45

X

Xamiol	<i>kalciptriol + betametason</i>	39
Xylocain	<i>lidokain</i>	58
Xyloproct	<i>lidokain + hydrokortison</i>	46

Y

Yaz	<i>etinylöstradiol + drospirenon</i>	26
-----	--------------------------------------	----

Z

Zopiklon Mylan	<i>zopiklon</i>	52, 60
Zyban	<i>bupropion</i>	52

Ö

<i>östradiol</i>	Estradot	29
<i>östradiol</i>	Femanest	29
<i>östradiol</i>	Vagifem	29
<i>östriol</i>	Ovesterin	29

Rubriker och sökord

A

Akne	39
Aktinisk keratos	40
Akut antikonception – "akut-p-piller"	27
Akut-p-piller	27
Akut smärta, led och muskelvärk	53
Alkoholsjukdomar	52
Allergi	11
Allergisk konjunktivit	12
Alzheimers sjukdom	60
Amning	24, 28
Andningsvägar	13
Antivirala medel	42
Anemi – blodbrist	21
Angina pectoris – kärlekskramp	32
Antibiotika	41
Antikonception, p-piller	25
Astma	14

B

Barn och läkemedel	18
Benskörhet – osteoporos	20
Beteendestörningar hos äldre	60
Bihåleinflammation	13
Bindhinneinflammation	12, 61
Bisfosfonater	20
Bistick	11
Blodbrist, anemi	21
Blodfettsänkande läkemedel	30
Blodpropp	35, 36
Blodtryck, högt	30
Bukspottkörteln, enzymbrist	46
Bältros	42, 56, 61

C

Colon irritabile	45
------------------	----

D

Dagen-efter-piller	27
Demenssjukdomar	60
Depression	47, 51, 59
Diabetes mellitus	22
Diarré	45
Dysmenorré	27

E

Eksem	37
Endokrinologi – hormoner	22
Enzymbrist - bukspottskörteln	46
Epilepsi	47, 49
Erekttil dysfunktion	58
Extern otit - inflammation i hörselgången	62

F

Falsk krupp	14
Fibromyalgi	56
Finnar	39
Flytningar i slidan – vaginoser	28
Fobi, social	51
Fotsvamp	38
Fönstertittarsjuka	35
Förgiftningar	11
Förkylning	13
Förmaksflimmer / förmaksfladder	35
Förstoppning	45, 55

G

Gaser i magen	44
Gastroesofageal refluxsjukdom	43
Generaliserade smärttillstånd	56
Getingstick	11
Gikt	56
Graviditet	24
Graviditetsillamående	44
Gynekologi	25

H

Halsbränna	43
Hemorroider	46
Helicobacter pylori	44
Herpes zoster	42, 56, 61
Hjärta och kärl	30
Hjärtflimmer	35
Hjärninfarkt - ischemisk stroke	47
Hjärtinfarkt	32, 33
Hjärtsvikt	33
Hormoner - endokrinologi	22
Hosta	14
Hud	37
Hudsvamp	38
Huggormsbett	11
Huggsmärta i ansiktet - trigeminusneuralgi	56
Huvudlöss	40
Huvudvärk - migrän	48, 53
Hypertoni	30
Hypoglykemi	23
Högt blodtryck	30
Hörselgången, inflammation	62
Hörselgångseksem	62
Hösnuva	11

I

IBS - Irritable Bowel Syndrome	45
Illamående	44, 55, 48
Impetigo	38
Impotens	58
Infektioner	41
Inflammation	56
Inkontinens	57
Insulinbehandling	23
Insulinkoma	23
Irritabel tarm	45

J

Järnbrist	21
-----------	----

K	
Kalcium och D-vitamin	20
Kalium	34
Kaliumöverskott	50
Klimakteriebesvär	28
Klåda	39
KOL - Kroniskt obstruktiv lungsjukdom	16
Kolesterolsänkande läkemedel	30
Kortison	37
Krampanfall - epilepsi	47, 49
Kranskärslsjukdom	32
Kroniskt obstruktiv lungsjukdom - KOL	16
Krupp, falsk	14
Känslig tarm	45
Kärlkramp - angina pectoris	32
Körtel bakom näsan - polyper	13

L	
Ledvärk	53
Led- eller muskelinflammation	56
Lipidsänkande läkemedel	30
Lokalbedövningsmedel	58
Lunginflammation	41
Lågt blodsocker	23
Läkemedelsgenomgång	59
Löss, huvud	40

M	
Mage och tarm	43
Magkatarr	43
Magsår	43
Menstruation, riklig	27
Menstruationssmärta	27
Metabol acidosis	50
Migrän	48
Miljöeffekter av läkemedel	63
Mjukgörande	37
Mjölckstockning	28

81

Morfin	54, 55
Muskelvärk	53

N	
Nedstämdhet	47, 51, 59
Nervsmärta	56
Nervsystemet	47
Nikotinberoende	52
Njursjukdomar	50
Näspolypos - polyper i näsan	13
Nässelutslag	39
Nästappa	13

O	
Ont i magen	43
Osteoporos - benskörhet	20

P	
Paniksyndrom	51
Parkinsons sjukdom	49
Penicilliner	41
Perifer artärsjukdom	35
Pollenallergi	11
Polymyalgia rheumatica	56
Polyper i näsan - näspolypos	13
Posttraumatiskt stressyndrom	51
P-piller	25
Preventivmedel	25
Prostataförstoring, godartad	58
Pseudokrupp	14
Psoriasis	39
Psykiatri	51

R	
Rastlösa ben	49
Reflux	43
Restless legs	49

82

Rethosta	14
Rosacea	39
Rytmrubbningar i hjärtat	35
Rökavvänjning	52
Rörelsesjuka	44

S	
Social fobi	51
Sinuit	13
Sköldkörtelhormon	23
Slaganfall	47
Slidtorrhet	29
Smärta, inflammation	53
Snuva	11, 13
Sockersjuka	22
Spiral	26
Sprickor i analöppningen	46
Stroke	47
Sura uppstötningar	43
Svampinfektion, huden	38
Svampinfektion, munnen	44
Svampinfektion, underlivet	28
Svinkoppor	38
Sårrengöring	40
Sömnstörningar	52, 60

T	
TIA	47
Torrhosta	14
Torr hud	37
Torsk	44
Trigeminusneuralgi - smärta i ansiktet	56
Trombos	35, 36
Trängningsinkontinens - överaktiv blåsa	57
Tvångssyndrom	51
Tyroidea	23

83

U	
Urinläckage	57
Urinvägsinfektion	41
Urologi	57
Urtikaria	39

V	
Vaginoser - flytningar i slidan	28
Värk	53
Vätskedrivande läkemedel	34, 50

Z	
Zoster ophtalmicus	61

Å	
Åksjuka	44
Ångest	51, 59

Ä	
Äldre och läkemedel	59

Ö	
Ögon	12, 61
Ögoninflammation	61
Öron	62
Öroninflammation	41
Östrogener	29
Övergångsbesvär hos kvinnor	28
Överaktiv blåsa - trängningsinkontinens	57

84

